

Uredništvo: s. uprava, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004. Mesečna naročnina 18 lir, za inostranstvo 21.50 lir. — Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.394 za inserate. — Izključno zastopstvo za Italijo in inostranstvo: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENE

FEBRUAR - 1944

20
NEDELJA

Schwerer deutscher Luftangriff auf London

Erneuter grosser Abwehrsieg bei Witebsk - 102 Feindflugzeuge vernichtet - Einschliessungsring bei Nettuno vorverlegt

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 19. Februar. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Bei Kriwoi Rog verstärkte der Feind seinen Druck. Seine während des ganzen Tages geführte Angriffe wurden in harten, wechselvollen Kämpfen abgewehrt und an verschiedenen Stellen tiefer Eindrücke aufgefunden.

Westlich Tscherkassy wurden weitere Teile der freikämpfenden Kampfgruppe unter Abwehr zahlreicher feindlicher Gegenangriffe und trotz schwieriger Geländebedingungen aufgenommen.

Bei Witebsk haben unsere Truppen in der Zeit vom 2. bis 16. Februar 1944 dem Ansturm von über fünfzig Schützen- und Panzerdivisionen und zahlreichen Panzerverbänden der Bolschewisten in hartnäckigen Kämpfen standgehalten und damit in der zweiten nunmehr beendeten Abwehrschlacht einen erneuten grossen Abwehrsieg errungen. Der Feind erlitt schwerste Menschen- und Materialverluste. Unsere Luftwaffe unterstützte die Abwehrkämpfe mit starken Schlacht- und Jagdfliegerverbänden und vernichtete in Luftkämpfen und durch Flakartillerie 102 feindliche Flugzeuge.

Zwischen Ilmen- und Peipus-See sowie im Raum von Narwa wurden auch gestern von Panzern und Schlachtfliegern unterstützte starke Angriffe des Feindes abgeschlagen.

Im Landekopf von Nettuno halten die erbitterten Kämpfe unter gewaltigen Artillerieeinsatz an, wobei es gelang, den Einschliessungsring bis vier Kilometer südlich Aprilia vorzuverlegen. Mit Panzerunterstützung geführte feindliche Gegenangriffe wurden unter hohen Verlusten für den Gegner zurückgeschlagen, Gefangene und Beute eingebracht.

Bei Cassino warf der Feind an Stelle der abgekämpften Amerikaner indische Truppen in den Kampf, die während des ganzen Tages gegen den Höhenblock von Cassino anrannten. Alle Angriffe wurden zusammengeschossen, einige Einbrüche in Gegenstoss sofort beseitigt. Zahllose Tote liegen vor unseren Stellungen. Der Bahnhof Cassino wechselte mehrmals den Besitzer und blieb endgültig in unserer Hand. Dort hat sich der schwerverwundete Pionierführer des Grenadier-Regiments 211, Feldwebel Hoffmann, besonders ausgezeichnet.

Südlich des Golfes von Gaeta ist gestern ein feindlicher Kreuzer nach Detonation gesunken. Die Luftwaffe führte in der vergangenen Nacht mit starken Verbänden erneut einen schweren Angriff gegen London. Durch Massenabwurf von Spreng- und Brandbomben wurden ausgedehnte Brände und Zerstörungen im Stadtgebiet verursacht.

Težak nemški letalski napad na London

Nova velika obrambna zmaga pri Vitebsku - 102 sovražni letali uničeni - Obkoljevalni obroč pri Nettunu skrčen

Führerjev glavni stan, 19. febr. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil objavlja:

Pri Krivem Rogu je sovražnik povečal svoj pritisk. Njegovi napadi, izvajani ves dan, so bili v hudih spremembah polnih bojnih odbiti ter na različnih mestih globlji vdori prepreženi.

Zapadno od Čerkasov so bili nadaljnji deli v borbah boje skupine osvojen, ob odbitju številnih sovražnih protinapadov in navzlic težkim ozemelskim razmeram pridružen.

Pri Vitebsku so naše čete v času od 2. do 16. februarja 1944 vztrajale proti navalu čez 50 strelskih divizij in številnih oklepniških skupin boljševikov v trdovratnih bojih ter si s tem v drugi sedaj zaključeni obrambni bitki priborile novo veliko obrambno zmago. Sovražnik je pretrpel zelo težke izgube v ljudeh in gradivu. Naše letalstvo je podpiralo obrambne boje z močnimi bojnimi in lovskimi skupinami ter uničilo v letalskih bojih in z protiletalskim topništvom 102 sovražni letali.

Med Ilmenskim in Peipskim jezerom ter na področju pri Narvi so bili tudi večeraj odbiti močni sovražni napadi, podprti z oklepniki in bojnimi

letali.

Na mostišču pri Nettunu trajajo srditi boji ob ogromni udeležbi topništva, pri čemer se je posrečilo obkoljevalni obroč preložiti za 4 km južno od Aprilije. Sovražni protinapadi, izvedeni s podporo oklepnikov, so bili s težkimi izgubami za nasprotnika zavrnjeni, privedeni pa ujetniki in plen.

Pri Cassinu je vrgel sovražnik na mesto v borbi opešanih Amerikancev indijske čete v bitko, ki so se ves dan zaletavale v višinski blok pri Cassinu. Vsi napadi so bili zbiti, nekateri vdori v protisunkovni tok očisti. Brezštevilni mrtvi ležijo pred našimi položaji. Koldvor v Cassinu je večkrat menjal gospodarja ter je ostal končno v naših rokah. Tam se je težko ranjeni pionirski četovodja grenadirskega polka 211., narednik Hoffmann posebno izkazal.

Južno od Gaetskoga zaliva se je večeraj sovražna križarka po detonaciji potopila.

Letalstvo je izvedlo v pretekli noči z močnimi skupinami ponovno težek napad na London. Z množičnim odmetom razdiralnih in zažigalnih bomb so bili povzročeni obsejni požari in razrušenja na mestnem ozemlju.

Novi boji za nettunsko mostišče

PK. 18. febr. DNB. Od srede popoldne so se znova razvneli boji na krajevno ne prevelikem ozemlju nettunskega mostišča, ki je danes le 50 km široko in 20 km globoko. Zaradi popolne izjavitve sovražnih udarcev pri Cassinu in zaradi nemških zmag na mostišču je sovražnik predobro vedel, da se mora pripraviti na nove sunke nemških divizij, ki bodo skušale področje še bolj zmanjšati.

Angloamerikanci, ki so kaj kmalu izgubili upanje na hiter uspeh na mostišču, so pričeli v zadnjih dneh z nartno izgradnjo težkega obrambnega obroča na južnem ozemlju okrog Aprilije, za katero so se vršile hude borbe. Zidne ovire, mine, poljska pota, prenačena v protitankovske ovire, globoko nanizane topovske postojanke in končno izredno bogata pomoč iz zraka in z morja naj bi tu zajezili nadaljnje nemške vdore. Tako je sovražno vodstvo upalo, da bo nekaj časa lahko vodilo uspešno defenzivno borbo na mostišču ter počakalo na nove izgube in na nov obsežen dovoz ljudi in gradiva, ki naj bi popravilo od Nemcev zadane izgube.

V ta sovražni načrt je padel nemški napad, ki ima omejene cilje. Doseči hoče nadaljnje zoženje mostišča in razbitje sovražnih sil ter se brez dvoma ne bo branil izkoristiti ugodne prilike, ako bi se mu med boji pokazala. Sedaj pa je vse še v razvoju in dobro vemo, da bo tudi tokrat prišlo do hudih spopadov z nasprotnikom, do sovražnih protisunkov in do uporabe vseh njegovih sredstev. In do pokaže, da je bil sovražnik na zelo ožročenem področju južno od Aprilije prav posebno na straži ter da je tamkaj ojačil svoje postojanke. Zaradi tega je tem pomembnejše, da je imel še v mraku vzdolj velike ceste izvršen napad po kratkem, a zelo močnem topniškem ognju nemških topov, že v prvih urah lepe in hitre uspehe.

»Svoboda« v Stalinovi deželi

10—12 milijonov ljudi v sovjetskih koncentrac. taboriščih

Vichy, 19. febr. Ameriški tehnik »Colliers«, v katerega objektivnost poročanja o Sovjetski zvezi ni mogoče dvomiti, ugotavlja, kakor poroča OFI, v nekem članku o razmerah v Sovjetski zvezi med drugim, da je po zanesljivih podatkih v Sovjetski zvezi sedaj 10 do 12 milijonov ljudi v koncentracijskih taboriščih. Smatra se, da gre za moške, za delo sposobni starosti in na osnovi tega si lahko napravimo sliko o razmerah ki vladajo v

SSSR. Ako vzamemo za osnovo zadnje podatke Moskve o ljudskem šteju, piše »Colliers«, tiči šestina prebivalstva Sovjetske zveze v koncentracijskih taboriščih. To številno razmerje povzroča toliko manj začudenja če se upošteva, da so še pred nedavnim odpeljali čez milijon Poljakov in prebivalcev Baltičkih dežel v notranjost Sovjetske Unije ali pa v taborišča v koncentracijska taborišča.

Opat Monte Cassina rešen

Berlin, 18. febr. Potem ko je bil samostan Monte Cassino popolnoma porušen je 83letni škof opat Gregorio Diamare sprejel povabilo nemškega poveljjočega generala ter je z ostalimi menihi, preostalimi civilnimi begunci ter številnimi ranjenci zapustil samostanske ruševine. Sovražno topništvo je spreved pri njegovi dve in pol urni poti z gore stalno obstreljevalo, pri čemer so nastale nove izgube. Ranjenci so bili deležni pomoči nemških sanitacijev.

Stari opat je zaradi naporov zadnjih dni telesno in duševno popolnoma izčrpan. Trenutno se mudi kot gost pri poveljujočem nemškem generalu, da se bo opomogel in odšel nato v Rim k svojim predpostavljanim. Ob bombardiranju samostana dalje leže razvaline častitljive zgradbe pod stalnim težkim angloameriškim topniškim ognjem.

»Okupacijski denar«

Madrid, 18. febr. K nedavno objavljenemu poročilu, da je dal Roosevelt tiskati denar za rabo v Nemčiji in drugih ev-

ropskih pokrajinah, piše španski časopis »Pueblo«, da predstavlja »okupacijski denar« važno orožje za obubožanje okupiranih narodov in za takojšnje pobiranje vojne odškodnine. Italijanski primer je dovolj jasno pokazal, da predstavlja izkoriščanje prebivalstva pravi smisel teh posebnih novčanov. Menjalni tečaj: 400 lir za funt sterling je dal namreč zavezniškemu vojaku take dohodke, kot jih ima italijanski general.

Da Nemčija tudi na tem področju ravna pošteno in v korist okupiranih držav, dokazuje dejstvo, da je bil v Franciji uradni tečaj postavljen na 20 frankov za eno marko, čeprav so na črni borzi plačevali mnogo več.

Govor bolgarskega propagandnega ravnatelja

Sofija, 19. febr. Ravnatelj za nacionalno propagando, Kočev, je imel na javnem zborovanju v Pirotu govor, v katerem se je bavil s sedanjim stanjem Bolgarije. Dejal je med drugim, da je bila združitev bolgarskega naroda dosežena z mnogo krvi in žrtv. Nemške čete, ki so osvobodile podjarmljeno

Nemška bojna skupina pri Čerkasih rešena

Berlin, 18. febr. Sovjetska poročevalska služba je že več dni širila vesti o uničenju neke na področju Čerkasov že dalj časa obkoljene nemške bojne skupine. Sedaj pa je dal moskovski radio o tem dolgo uradno poročilo.

Kot je že ugotovilo petkovo vojno poročilo, so nemške čete osvobodile večeraj to bojno skupino. Sovjetom torej njeno uničenje nikakor ni uspelo.

Dejstvo pa, da so Sovjeti izdali vest prav v trenutku, ko so se nemške napadalne čete združile zopet z doslej obkoljenimi oddelki, dokazuje, kako zlagana so sovjetska uradna poročila.

Vatikan zanika sovražne laži o Castel Gandolfu

Rim, 13. feb. Apostolski nuncij v Washingtonu Giovanni Gicozzani je objavil naslednje izjavo:

»Njegova eminenca kardinal Maglione, državni tajnik njegove svetosti papeža Pija XII. mi je naročil, naj izjavim, da ni resnična vest, ki je bila nedavno objavljena v tisku in kateri je verjelo zavezniško vrhovno poveljstvo. Ni namreč res, da bi bilo ozemlje papežev v Castel Gandolfu polno Nemcev in zaradi tega bombardirano. Njegova eminenca izjavlja, da ni nobenemu nemškemu vojaku dovoljen dostop na ozemlje nevtralne papeške vile in da se tamkaj trenutno ne nahajajo nikaki vojski nemške vojske.«

Dodatna izjava, izdana v imenu zborovanja društva National Catholic Welfare dodaja: »V zvezi z zgornjo izjavo moramo opozoriti, da je po največjih poročilih iz Vatikanskega mesta dal sveti oče papeško vilo in v njej tudi uradna stanovanja na razpolago žrtvam bombardiranja iz okolice.«

Računi brez krčmarja

»Deutsche Adria-Zeitung« objavlja članek z naslovom: »Trst - Praga - Stettin«. Takole pravi: V epomenu nam je še Edenov sen na »ordon sanitaires« polkrog Angliji pokornih držav na evropskem vzhodu od Litve do Rumunije je bila koncepcija, ki jo je dal elegantni angleški zunanji minister v svojo aktovko, ko se je v pozni jeseni lanskega leta peljal na konferenco v Moskvo. Najsi je sam verjel v izvedljivost tega načrta ali ne, najsi je bila to propaganda za v poltev prihajajoče države, vsekakor je izgubilo pomen vsako razpravljanje o angleškem zaščitnem pasu z mogočno besedo Stalina, ki je odkimal ter v Teheranu dokončno pokopal Edenove sanje. Spremembo v razmerju sil sovražne koalicije pa nam osvetljuje dejstvo, da se je misel o vzhodnoevropskem pasu spet pojavila — v obratnem smislu. »New York Times«, ki se bavi s sovjetskimi ekspanzijskimi načrti, govori o »obratnem cordon sanitaires«, za katerim stremi Stalin. Njegova zahodna meja naj bi potekala na črto Stettin - Praga - Trst, spremembe pa niso izključene. Poleg baltičkih držav, Poljske in Besarabije naj bi prišel pod boljševiško knuto torej tudi ves Balkan in vzhodna Nemčija, ni potrebna niti fantazija, niti posebna jasnovidnost, da se sovjetski imperializem tukaj ne bi ustavil, če bi enkrat prodrli do črte Trst - Praga - Stettin. Pogodba, s katero je Beneš prodal Čehi Sovjetom, kaže jasno etapno boljševizacijo Evrope proti zahodu... Vse to so sicer bedasti načrti, ki pa so vsekakor dovolj značilni.

Protest milanskega nadškofa

Milan, 19. febr. Milanski kardinal in nadškof Schuster, ki pripada sam montecassinski benediktinski kongregaciji, objavlja v milanskem časopisu »L'Italia« oster protest proti zločinskemu uničenju montecassinskega samostana. Kardinal piše med drugim: Značaj starodavne častitljive opatije matičnega samostana zapada ter njen pomen kot varuhinje najstarejše zapadne kulture bi lahko od vsakega normalno čutečega krščanskega in evropskega človeka pričakovala, da ji bo prizanešeno. Odgovornost za grozno uničenje tega starega kulturnega spomenika nosi angloameriško poveljstvo.

Rabaul — težišče ameriške ofenzive

Tokio, 18. febr. DNB. Težišče sovražne protiofenzive na Pacifiku leži še vedno na področju Nove Britanije. Dočim je v januarju napadlo 3.200 letal japonsko postojanko Rabaul, kaže, da sovražnik zbira ta mesec vse sile, da bi izsilil odločitev. Tako pravijo poročila z bojišča, da je priletelo do 9. februarja nad Rabaul 1.100 sovražnih letal, v sledečih petih dneh pa 1.121 letal.

Značilno je, da tudi sovražnik ne more javiti bistvenih uničenj v tej »želeni trdnjavi«, kot imenujejo Rabaul Japonci. Na drugi strani pa se je Rabaul znova izkazal kot sijajna priložnost za uničevanje sovražnega letalstva, kar izhaja iz 530 sestreljenih letal v februarju.

bolgarsko ozemlje, so hodile po potih bolgarskega osvobodilnega boja. Bolgarski narod je pripravljen svoje zdinjenje braniti z novimi žrtvami. — Glede strahovalnih napadov na Bolgarijo je propagandni ravnatelj dejal, da vsaka nova preizkušnja v interesu svobode in neodvisnosti krepi življenjsko in obrambno voljo bolgarskega naroda.

Uspešni napadalni in obrambni boji na vzhodu

Berlin, 19. febr. Navzlic rastočemu sovražnikovemu pritisku na severnem odseku se je 17. februarja težišče zimske bitke preneslo zopet proti jugu vzhodnega bojišča. Pri Vitebsku je sovražnik prekinil svoje v sredo ponovno vzplamtele napade, tako da vlada sedaj na vsem srednjem odseku mir.

Novi boljševiški napadi v Dnjepravem koležu so bili usmerjeni proti Krivem Rogu. S predhodnimi sunki na prostoru jugozahodno od Dnjepropetrovska se je sovražnik, četudi za ceno ogromnih izgub, posrečilo napredovati čez železniško progo Nikolajev—Krivogor do Inguleza. Nemške čete pa so boljševike po hudih bojih vrgle v protinapadu nazaj ter zaprle ozki prodor, skozi katerega je prihajal sovražnik. Kot posledica teh bojev je bila ustvarjena izboklina, obsegajoča južno, vzhodno in severozahodno področje pred Krivim Rogom. Da bi jo izravnali, so boljševiki napadli z jugovzhoda in severa z več divizijami. Napadi s severa so se izjalovili. Jugovzhodno od mesta pa se je sovražnik v začetku posrečilo napraviti nekaj vdorov, ki pa so bili s protinapadi zajezeni. Tukaj so boji še v polnem teku.

Navzlic najtežavnejšim vremenskim in ozemelskim razmeram so prehajale naše divizije na odseku Zaporožje—Nikopolj vedno znova iz obrambe v protinapad ter so mnogokrat v borbah iz blizine s hladnim orožjem zavračale napadajoče boljševiške množice. Poleg v vojnem poročilu dne 18. februarja omenjenih 1754 oklepnikov in 533 topov so boljševiki izgubili 287 oklepnikov pušk ter stotine strojnih pušk in strojin. Njihove človeške izgube so znašale 5100 ujetnikov ter večkrat toliko mrtvih in ranjenih. Dasi so neugodne vremenske razmere včasih ovirale nastop letalstva, so vendar naša borbna in vojna letala odlično in z uspehom posegla v obrambne boje. Izkoristila so vsako špranjo med oblaki, da bi pomagala z bombami in krovnim orožjem nemškim grenadirjem na kopnem. Posebno velike izgube so zadala sovražniku pri njegovih brezuspešnih poskusih prekoračiti Dnjeper v stropi južno od Nikolajeva. V sodelovanju med kopnim in letalskim orožjem se je posrečilo v treh mesecih onemogočiti na široko zasnovane ofenzivne prodore ter ustvariti nove, krajše črte, ki so doslej vzdržale vse napade.

Drugo težišče na jugu vzhodnega bojišča je bilo zopet na področju vzhodno od Čerkasov. Nemški napadi, izvajani že dalje časa, so sedaj dosegli svoje cilje. V bojih v teku januarja je je boljševikom posrečilo z dvema zahodno od Čer-

kasov in jugovzhodno od Belaje cerkve zarinjenima klinoma odrezati nekaj nemških čet. S stalnim dovajanjem ojačenj so napravili močan zapah, ki je vzdržal zaradi ugodnega ozemlja v začetku vsak napad. Z železno vztrajnostjo so nemške čete napadale dan za dnem. Navzlic vsem težavam, ki jih je povzročalo blato in snežni viharji, so nemške čete izbijale kos za kosom iz sovražnikovega obroča, dokler se končno oba s jugozahoda in severozahoda zabita nemška klina nista združila ter tako vzpostavila zvezo s trdno obkoljenimi četami. Neprestani poskusi sovražnika, da bi onemogočili razbitje obroča, so boljševike veljali velike izgube.

Jugozahodno od Šepetovke so se našli krajevni napadi istotako ugodno obnesli. Grenadirji, podprti z oklepniki, so s treh strani napadli Izjaslavl. Navzlic številnim minkim zaporom so pridobili ozemlje ter po zlomu sovražnikovega srditega odpora zasedli severni del kraja.

Enako uspešno kot na južnem delu bojišča so se borile naše čete v obrambni bitki pri Vitebsku. V noči na četrtek so sicer boljševiki severovzhodno in severozahodno od mesta še napadli, toda podnevi so pod utisom dosedanjih izredno visokih izgub svoje napade ustavili.

Na severu pa so sovražniki na več mestih povečali svoj pritisk. Severozahodno od Mšage so napadli z močnejšimi silami, pri čemer so svojo pehoto podprli z oklepniki, oklepnimi motornimi sanmi in številnimi baterijami, napad so se izjalovili z izgubo 21 oklepnikov. Južno od Ilmenskega jezera pa je ostalo bojišče mirno, tako da so naše čete neovirano lahko izvedle vse ukrepe za izravnavo bojišča. V kraju, ki so jih naše čete zapustile so bila vsa pota in jezi kakor tudi vsi kraji, med njimi Staraja Rusa, s sistematično razstrelitvijo uničeni, tako da sovražnik skozi to sedaj neprehodno ozemlje ni mogel prodirati.

Drugo težišče je bilo na odseku pri Narvi. Tukaj je napadel sovražnik na enem mestu devetkrat, na drugem mestu pa celo dvanaškrat. Toda ti napadi so ostali brez uspeha. Več oklepnikov in topov je bilo uničenih ali zaplenjenih.

Navzlic najslabšemu vremenu so bojna in borbena letala podpirala napadalne in obrambne boje na kopnem. Razen tega so bombardirala sovražnikove doveze na mostišču pri Keru, tolovajska taborišča v sredini vzhodnega bojišča ter boljševiške dovodne ceste na severnem odseku. Več vlakov, med njimi en vlak s strelivom, ter velika količina gradiva so postale žrtev bomb.

— II —

Badoglieve lutke

Stockholm, 19. febr. DNB. Že javljena preosnova Badoglieve »vlade« je naletela v angleškem tisku na zelo hladen sprejem. Z več strani opozarjajo Badoglija, da njegova nova »vlada« praktično nima nikogar za seboj ter da se mu ni posrečilo doseči sporazum z izseljenškimi klinkama Benedetta Crocea in grofa Sforza.

Emigranti prihajajo vedno bolj pod vpliv Stalinovega zastopnika Vyšinskega. Badoglija in kralja podpirajo edino merodajni vojaški krogi ter nekateri zastopniki Sitya in Wallstreeta, ker se jim zdi Viktor Emanuel in Badoglija za nekaj časa še najboljša garanta za celotno izvedbo želj angleškega in ameriškega kapitala. Da bi bila odvisnost od teh krogov še večja, je Badoglijo poveril dokončno finance židu Guidu Jungu, ki je že dolgo zaupnik Citya in Wallstreeta.

Navzlic temu se angleški in ameriški javnosti nova vlada zdi samo zasilni izhod ter jo lahko pustijo pasti takoj ko bo izpolnila svojo nalogo. Badoglijo in kralja pa eta nedostojni žaloigri nasadila krona ko sta v sporočilu o prenosov vlade izjavila, da bodo novi možje »z navdušenim in voljnim delom znali ceniti zaupanje zaveznikov.«

Še vedno gonja proti Španiji

Lizbona, 18. febr. Angleški tisk nadaljuje klevetniško gonjo proti Franciji Španiji. Izredno hude napade pri naša londonski časopis »Cavalade«, ki ga ni sram obrekovati Franca na žaljiv način. Časopis imenuje Franca političnega izkoriščevalca, ki ga je treba odstraniti skupno z njegovim režimom vred.

Komunistične tolpe v hudih težavah

Begunci, ki so jih komunisti prisilno mobilizirali in vlačili s seboj, pa so jim je v zadnjem času posrečilo zbežati iz hribov, pripovedujejo zelo zanimive stvari o stanju komunističnih tolpe.

Pravijo, da je morala pri komunistih zelo slaba. To pa zato, ker pade zmeraj več komunistov, ker nimajo zadosti orožja, municije, hrane in obleke. Sercejeva in Tomšičeva »brigada« sta močno skrajšani. Bivša IX. komunistična »brigada«, ki je bila včasih številčno najmočnejša, je zdaj za polovico manjša. Orožja komunisti še nekaj imajo. Nimajo pa zanj streliva.

Hrana je pri komunistih zelo slaba. Mnogokrat morajo dolgo časa ostati brez nje. Velikokrat jedo neslano. Primanjkuje jim vsega.

Komunisti so zaradi tega mnogokrat čisto obupani. Kar jih drži pokoncu, je še upanje na rekvizicije. Tolažijo se, da bodo nabrali zadosti živil pri družinah, katerih člani so šli k domobrancem ali pri onih, od katerih je kdo zbežal v Ljubljano. Novo mesto ali Kočevje. Zaradi takega stanja napenja komunistična propaganda vse sile, da bi ohranila vsaj tisto malo morale pri ljudeh, ki jo je še ostalo. Propaganda obstoji največ v tem, da politkomisarji obrekujejo in blatijo domobranci.

Obleka, ki jo nosijo komunisti, je vedno oblačila badoglijevskih vojakov.

Ker morala pri komunistih ždalja bolj pada, se je začela nekakšna reorganizacija komunističnih vojaških skupin. Vodilna mesta dobivajo le oni ljudje, ki so stoodstotno zanesljivi partizani ali SKOJ-evci. Tako se mnogokrat dogaja, da dobivajo važne funkcije docela nespodobni ljudje samo zato, ker so trdni komunisti. Včasih kakšen komendant niti pisati ne zna in je potrebno, da mu je dodeljen izobraženejši človek za pomoč. Zadanje čase je bil imenovan za komandanta XV. divizije neki bivši mlinarski pomočnik iz Metlike.

Ljudje pa, ki se komunistom ne zdijo dovolj zanesljivi, likvidirajo pod različnimi pretekami. Komandantu neke čete se je zgodilo, da je bil likvidiran, ker je okradel na hrvaškem nekega dušasa. V resnici se ga spravili s poti zato, ker se jim je zdel nezanesljiv.

Komunisti skušajo skrbeti tudi za svoje ranjence. Imajo urejene nekakšne apoteke in v njih nastavljene farmacevte, ki razdeljujejo zdravila, kolikor jih imajo na razpolago. Za lekarnarje postavljajo študente ali farmacevte, ki jih imajo v hribih.

Imajo tudi nekaj bolnišnic, tako pri Babnem polju in pri Zumberku. Na Babnem polju se zdravi komandant »Korpus« Pero. Tam se zdravi tudi več drugih vodilnih komunistov. Ker te bolnišnice niso dovolj zavarovane, so komunisti ves čas v strahu, da ne bi kdo ujel njihovih vodilnih ljudi.

Iz pripovedovanja pobeglih ljudi se tudi potrjuje vest, ki smo jo nekoč priobčili, da je bil Kidrič ranjen. Ze dolgo časa namreč Kidriča ni bilo med komunisti. Velikokrat pa se pojavi med komunističnimi tolpmi Mikuž. Kar je najvišjih komunističnih osebnosti, so skrivajo po gozdovih, ki jih smatrajo za svoje zadnje oporišče. Stanje komunističnih tolpe v hribih je tako, da bi jih močnejši napad popolnoma razgalil in uničil. Ze tako beže iz hribov vsi, ki še niso popolnoma prekaljeni komunisti. V hribih ostajajo le tisti, ki ne morejo zbežati ali taki, ki imajo že preveč zločinov in se upravičeno boje, da bi jih zadel kazenski zanj.

Hišni starešine protiletalske zaštite!
Preglejte, če je zaklonišče prirejeno in opremljeno. Pomanjkljivosti javite hišnemu gospodarju, da jih takoj odpravi.

Etnografija in šola

ni vеди v spoznavanju ljudskega mišljenja in razvoja.

Iz postavke, da srednja šola mora biti predvsem narodna šola, ki naj vsepi Slovencev zavest večnih vrednot slovenske narodne kulture, poudarja, da je treba najprej individualizirati to našo kulturo, spoznati te naše prvine; na drugi strani pa je treba poiskati tudi prvino, ki nas družijo z drugimi narodi, zlasti slovanskimi. Naša nova šola mora dobiti narodni značaj, slovenski, in temu naj pomaga pouk slovenske etnografije. Poznavanje ljudskih izročil vodi k ljubezni do naroda in narodne duše, zgodovina naše tradicionalnosti naj bo zlata vez, ki nas veže z vsemi rodovi našega naroda tisoletja nazaj in naj v nas budi zavest, da smo sinovi enega naroda. Le na osnovi etnografije lahko spoznamo tudi razvoj slovenske višje narodne kulture, njenih posebnosti in smeri, ki določajo poslanstvo našega naroda v svetu. Srednja šola ne sme voditi v neživiljenjsko znanost, temveč naj pospešuje živ stik z vsemi plastmi naroda, zlasti še s kmečkimi, ki se ne smejo ločiti od mestnih. Izobraževanje, ki je nosilec slovenske misli, se mora zavesti, da je kmet osnovna našemu narodu ter ne sme brezbržno mimo njegove kulture. V tem smislu je etnografija v šoli nenadomestljiva. Bivši jugoslovanski sistem je vpeljal v šolo samo etnologijo in še to v zvezi z materialističnim svetovnim nazorom (Erdeljanovič). Glavni poudarek je bil spellan v napačno strujo: izgubljal se je v nekem mogočnem vseobsežanstvu, namesto da bi poživljal narodno-vzgojno misel. Zato ne zadostuje, da posamezni profesorji samo mimogrede omenjajo narodopisne momente pri svojih strokah, temveč naj se zato postavijo posebni strokovnjaki s posebnimi urami (od pete šole dalje). Ti bodo učence usmerjali v osnovne pojme etnografije, sodelovali pri nabiranju narodopisnega blaga, uvajali učence, da bodo pravilno ocenjevali to gradivo v seminarjih zadnjih let. Tako bi se ravno s pomočjo poduka etnografije porodil nov tip našega izobraževanja, ki bo živel v najtesnejši zvezi z ljudstvom in ki bo ustvarjal pravo razmerje med kulturnimi in narodom.

To so predlogi za srednjo šolo. Za učiteljske pa je narodopisje še posebno važno, saj naj vzgaja učitelje, ki bodo živeli sredi podedelja, tam, kjer je tradicija še živa. In kjer je mrtva, naj jo oživljajo, kajti nam ne gre za mrtvo tradicijo, temveč za živo. In prav ta naj bo gibal našega učiteljsstva, če hočemo biti resnično — narodni učitelji. Kajti poleg duhovnika pripada čuvanje žive tradicije predvsem učitelju. Zato je treba pri vseh šolah majhne etnografske muzeje, zbirke, in usmerjati tudi izlete v etnografsko zanimive kraje. Tako bo učitelj civilizatorično poslanstvo združeval z narodno-vzgojnim.

Svoj zanimi in aktualni ter premisleka vredni predlog je Lenček končal s stavkom, ki ga dobesedno ponavljam: »Zelja nas vseh je, da vzgojimo zdrav in močan narod, privezan na našo zemljo, da premostimo prepade, ki se se pokazali med kmetom in izobražencem, da zagotovimo slovenskemu narodu lepše in boljše življenje. Mislim, da mi je uspelo pokazati narodnovzgojno poslanstvo etnografije, kot ga more vršiti med našo mladino. Zakaj etnografija še daleč ni veda, ki bi se izživljala sama v sebi. Naša veda more biti v pravem pomenu besede »vez naroda, temelj domovine in kašipot k boljшему človečanstvu.«

Te misli in predlogi, ki jih je dal Rado Lenček, najmlajši iz družbe slovenskih etnografov, so vsakogar vredni največje razmišljanosti, predvsem pa uvaževanja. Z navedbo misli njegovega članka opozarjamo tudi na revijo, kjer je izšel in jo priporočamo.

Zaplemba imovine upornikov

V Službenem listu z dne 19. februarja je priobčena odločba šefa Pokrajinske uprave, na podlagi katere je zaplenjena imovina upornikov dr. Tavčarja Igorja in Simonitije Rada ter njihovih rodbinskih članov.

Zopet požig cerkve

Grosuplje, 19. febr.
Komunistične tolpe so v Kopanju zažgale cerkev in okoli stoječa poslopja. Včeraj je bilo vse v plamenih.

Ustanovitev pravosodnega oddelka pri pokrajinski upravi v Ljubljani

Z izbruhom vojne je slovensko pravosodstvo Ljubljanske pokrajine ostalo brez svojega centralnega upravnega oblasti, ki ga je imelo dotlej v Beogradu. Zato se je pri šefu pokrajinske uprave v Ljubljani pred nedavnim časom ustanovil pravosodni (IX.) oddelček pokrajinske uprave kot njen samostojen oddelček. Pravosodni oddelček je to prišel posloovati in je nameščen v prostorih bivšega Vrhovnega sodišča v palači Mestne hranilnice v Ljubljani. Tako je odšel slovensko pravosodstvo z ustanovitvijo svojega samostojnega pravosodnega oddelka pri Pokrajinski upravi tudi v upravnem pogledu zopet ločeno od obče politične uprave.

Iz Trsta

Uradne ure za pošto bodo do konca marca v tržaški poštni podružnici ter v poštini uradih v Barkovljah, Skednju in pri Sv. Ivanu od 8-12 in od 14-18. Za plačilni promet pa le do 17. Poštni urad na trgu pred borzo pa uraduje neprekinjeno od 8-18, za denarne pošiljke seveda le do 17.

Prijava mornarjev. Za brezposelne mornarje je bil prijavni rok podaljšan do konca februarja. Posredovalni urad sporoča, da novega podaljšanja ni pričakovati. Kdor se ne bo prijavil, bo črtan iz spiska in bo zato izgubil podporo ter tudi pravico biti vpisan v spisek mornarjev. Vsi tisti, ki so se po 10. oktobru lani potegovali za namestitev in še niso dobili nakazil za dodatna živila, naj se javijo mornariškim oblastem.

Nesreče. Pri delu v novem predoru v ulici Ponderas je minirer Batistu Zorzu padel na glavo kamen in ga ranil v temeno. — V tržaško bolnišnico so pripeljali 14 letnega Emanuela Vižintina iz Visinada pri Pulju, kateremu je pri eksploziji naboja odrgalo dva prsta na desni roki in je dobil rane tudi po obrazu in je v nevarnosti leve okoli. — 7 letni Lino Dussi iz Bij v Istri je bil na enak način ranjen po obrazu in po rokah.

Pošten najditelj. V travmaju je železniški milničnik Stefan Retina našel žensko torbico, v kateri je bil denar in dokumenti ter živilske izkaznice. Gospa Liana Lutz je opazila, da je izgubila torbico šele, ko je šla proti domu. Milničnik Retina je na naslov, ki je bil v osebni izkaznici ondesel najdeno torbico.

Izpred sodišča. V aprilu 1943 je v neki gostilni v Romasu ob Soči 36 letni Josip Marizza širil alarmantne novice. Bil je prijavljen oblastem, ki so ga aretirale. Zdan je prišel pred sodišče. Državni pravnik je zahteval, da se mu nalóži 7 let zaporu in še 2 meseca, ker so je preveč upijani. Zagovornik je orisal tedanji položaj obtoženca, češ da ni vedel kaj govori, saj je bil popolnoma pijan. Sodišče je upoštevalo njegov zagovor in je obtožencu prisodilo 11 mesecev zaporu.

Vsa hišna vrata morajo biti odprta v primeru letalskega alarma, da se morejo ljudje, ki ne dosepejo do doma ali do javnega zaklonišča, zašeti v hišo. Vrata morajo ostati odprta tudi v primeru letalskega alarma ponoči.

V Trstu so umrli: Alojzija Čan, Italia Bon, vdova Mosetti, Pavla Ribikon, Angela Rumer, Viktor Scatigno, Oktavij Piccini, Henrik Krisa in Terezija Fabris roj. de Felca.

Iz Gorice

Uničena žaga. Pred nedavnim so vdrl banditi v veliko žago v Solkanu. Zvezali so nočnega čuvalja in so v pisarniških prostorih zbili vso opremo. Železno blagajno so s silo odprli in pobrali iz nje nekaj tisoč lir. Nato so uničili in pokvarili v delavnici vse stroje, s katerih so odmontirali celo bronaste dele. Te in vsa usnjata jermena so ukradli. Škoda je znatna in bo presegla en milijon lir. — Obrat, ki je zaposloval okrog 100 delavcev, nikakor ne bo mogel delati.

Štiri vole so ukradli. V Fari ob Soči so na večjem posestvu neznanči ponoči ukradli štiri vole, vredne 100.000 lir.

Iz Vidma

Vlom z ročnimi granatami. »Deutsche Adria Zeitung« poroča iz videmske pokrajine o novem načinu, ki so ga izumili vlomilci. V kraju Cavasso Nuovo so vlomili v prodajalno konzumnega društva na ta način, da so ponoči začeli metati v roloje ročne granate. Tako so si priborili pot v trgovino. Ker pa so eksplozije bomb zbudile sosedo, so bili vlomilci hitro pregnani, tako da so mogli odnesti le majhen plen.

Anglija

Omenimo na kratko Anglijo, kjer so se previdni Angleži tako zelo branili Judov, tja do leta 1830. Pa so Judje znali pregovoriti Angleže in jih pripraviti do tega, da jim dajo enakopravnost, pravico biti izvoljen v parlament in tako dalje. Judje so angleškim vladajočim krogom gladko in naravnost objubili, da bodo podpirali angleško imperalistično politiko s pomočjo svojih dobrih zvez na Balkanu, v Orientu in sploh po celem svetu.

Vodilni Judje, kot Benjamin Disraeli (pozneje lord Bakonsfield), so znali s svoje strani držati določeno obljubo. Ves judovski aparat je delal za naglaški imperij, ki je dosegal neverjetne zunanje politične uspehe pod vodstvom Disraelija. Na primer: nakup delnice Sueškega prekopa, izgon Rusije iz Balkana leta 1878, vedno večji vpliv v Orientu, Indiji, na Kitajskem (opiška vojna) itd. Politične smernice Disraelija so bile do zadnjega časa merodajne za angleško zunanjo politiko.

Trem borcem-junakom v spomin

Logatec, 17. februarja.

20. februarja lani je odšla iz kasarne vaške straže v Pudob patrola fantov na Knežjo njivo. Med njimi so bili Telič Andrej iz Kozarišč, Krašovec Jakob in Strle Andrej iz Podloža. Naleteli so na komunistično brigado. Omenjeni trije vojaki so se zabarikadirali v hišo. Posadka z Pudoba je skušala prebiti komunistični obroč okrog vasi, pa zaman. Ker so cesarski vojaki kot vedno tudi to pot pokazali preveč strahu, so bili Telič, Krašovec in Strle prepuščeni usodi. Po dolgotrajni in srditi borbi so p.lli.

Tri nove nedolžne žrtve so preliče kri. Zakaj? Kaj je zakrivil Telič. Preko petdeset let star posestnik, ki je imel tri sinove v internaciji. Ali je bil njegov greh to, da se je vzorno brigač za svojo družino in svoj dom? In Krašovec? Imel je večje število majhnih otrok, reven domok in nič več. Strle je bil največja opora ubogim staršem. In vendar so nekateri menili: »Prav jim je, zakaj so pa prišli za puške.«

Vsi trije padli borci ste dobro vedeli, zakaj se borite. Vedeli ste, da se borite za svoj dom, za svoje življenje, za svojo vero. V vas kmetiških ljudi je bil idealizem, ki ga težko najdemo drugje. Iz tega idealizma ste črpali moči za svojo hrabrost, ki je bila že prej znana po celi dolini in je v zadnjih hipih vašega življenja dosegla junško stopnjo. Vedno ste bili vsem mlajšim soborcem zgled reda, požrtvovalnosti in hrabrosti. Ker ste bili najboljši, vas je Bog odbral zase. Prešli ste svojo kri za svoje prepiranje. Ta kri nam ostalim soborcem se vedno kliče: »Borite se nad krivico. Borite se proti zlu. Služite pravici s čistim srcem in čistimi nameni, kot smo služili mi!«

Ob obletnici vaše smrti bi hoteli obiskati vaše grobove. Ni nam mogoče. Vam smemo spominu pa obljubljamo, da ne mirujemo, dokler ne bo naš narod očiščen hudobije. Vas padlih tovarišev ni več v naših vrstah. Stojte pa v vrstah vseh slovenskih mučnikov in borev pred Bogom. Prosite ga, naj nam da tak idealizem, kot ste ga imeli vi in slovenski narod ne bo zgubljen.

Večen spomin Vam, padli prijatelji, posebno še Vam Kosmačevemu očetu, junaku nad junaki!

Gospodarstvo

Zaposlenost delavstva v januarju

Po statističnih podatkih Zavoda za socialno zavarovanje je znašalo meseca januarja letos število zavarovane delavstva 22.998, od tega 13.869 moških in 9.129 žensk. Odstotek bolnikov je znašal 595%.

Povprečna dnevna zavarovana meza je znašala 28,05 lire, skupna dnevna zavarovana meza pa 645,202 liri.

Po strokah je največ zavarovancev: hišna služinčad 2.641, trgovina 2.639, gradnja železnic in cest 1.687, občinski obrati 1.368, gledališča, svobodni poklici 1.368, visoke gradnje 1.262 ter kovinska industrija 1.047.

Zvišanje davkov na Madžarskem. Madžarsko finančno ministrstvo je zvišalo vse davke za proste poklice in obrti; kot podlaga je lanski davek, ki je zvišan za 30 do 50 odstotkov. Ni pa zvišan davek onim, ki imajo stalne plače.

Socialno zavarovanje obrtnikov na Slovaškem. Zakon o socialnem zavarovanju obrtnikov je sedaj na Slovaškem po mnogoletni pripravi in proučevanju pripravljen, javlja dnevnik »Slovak«. Na podlagi tega zakona bo podvrženih 55.000 samostojnih obrtnikov v starosti od 18. do 60. leta obveznemu zavarovanju.

Holandski državni dolg je s koncem lanskega leta znašal 6.122,96 milij. goldinarjev, dočim je konec leta 1942 znašal samo 5.331,89 milij. goldinarjev. Ti podatki so za fundirani državni dolg, dočim so višeci dolgov znali 4.180,48 (3.168,1) milij., skupni državni dolg pa 10.305,44 (8.500) milij. goldinarjev.

Bombaž v Grčiji. Pred vojno je imela Grčija zelo veliko bombažnih polj, tako da je lahko potrebo svoje tekstilne industrije krila z domačim pridelkom bombaža. Za časa vojne pa se je kultura bombaža zmanjšala v korist živilom. Leta 1940-41 je bilo posejanih z bombažem 79.000 ha, kar je približno odgovarjalo predvojni kulturi z 80.000 ha. Leta 1942 pa je bila zmanjšana na 9.000 ha. V letu 1943 naj bi se povečal na 40.000 ha, vendar pa ta cilj ni bil dosežen. Zemlje pa

je za bombaž dovolj, tako da računajo, da bi bila lahko pod bombažem najmanj dvojna predvojna površina.

Dobro stanje posevkov v Evropi. Dosedanji potek vremena je bil ugoden za posevke v celinski Evropi. Mokrota tal, ki se je v jeseni zelo zmanjšala se je spet povečala zaradi zadnjih deževij in snega. Obdelava zemlje je doprinesla k temu, da je mokrota tal ostala kolikor toliko zadovoljiva. Zaradi tega označujejo nemški listi stanje posevkov v celinski Evropi za zadovoljivo.

Oljeverod med Perzijskim zalivom in Sredozemljem. Kakor javlja radio Bagdad, sta kralj Ibn Saud in koweitjski emir pripravljena dovoliti izgradnjo 1250 milj dolgega oljeveroda med Perzijskim zalivom in Sredozemskim morjem. Tako torej nič ne nasprotuje načrtom ameriškega notranjega ministra Ickesa, ki namerava poveriti izgradnjo cevovoda dvema ameriškim tvrdkama.

Hrvatska pozavarovalna družba. Največje hrvatske zavarovalne družbe so sklenile ustanoviti z začasno glavnico 3 milijonov kun hrvatske pozavarovalno družbo. Dosedaj so namreč morale hrvatske zavarovalne družbe skrbeti za pozavarovanje pri nemških in italijanskih družbah.

Poljska, Rusija, USA in po vrsti vsi, kjer se je Jud nastanil. Cele knjige so napisane o judovskih prevarah.

Najbolj znana je klasična prevara Rothschilda, ki je gradil svoj finančni načrt na predpostavki, da bo končno Napoleon izločen iz političnih poslov. Ko se je Napoleon vrnil iz Elbe, je izgledalo, da se bo podrla vsa njegova finančna stavba. Zato je Rothschild podpiral Ruso in Angleže. Prišlo je do bitke pri Waterloo; Rothschild je prvi spregledal položaj in posledice bitke, dirjal do morja in v Anglijo in se pojavil 20. junija 1815 na svojem običajnem prostoru v borzi. Bil je bled in izmučen od vojnje. Ljudje so mislili, da je prejel slaba poročila. Rothschild je še sam prodajal svoje državne papirje, kurzi so začeli padati, nastala je panika, trg je bil preplavljen s papirji državnega posojila, prodajalo se je v brezenice, vse to ob prepiranju, da je Napoleon bitko dobil. Vrednotnice so kupovali naskrivaj njegovi agenti. Ko je prišla vest o porazu Napoleona oficijelno v Anglijo, je imel Natan Rothschild že zasluženih 40 milijonov mark.

Dvajset let pozneje je bila v Španiji državljanska vojna. Eni skupini je posodila familija Rothschild 16 milijonov frankov. Da je dobila denar nazaj, je podkupila ministra grofa Turona z vsoto 2 milijonov frankov. Nato so se spravili nad Španijo in igrali v španskih državnih papirjih na besu. Za to operacijo na premoženju španskega naroda so izdali en milijon 800.000 funtsterlingov. Zaradi te igre so padli papirji na polovico Rot-

schilda so jih pokupili in pri tej igri zaslužili toliko, da je bila izdana vsota samo malenkostna napitnina v primeri z dobičkom.

Pojdimo še malo pogledat nazaj v ono klasično dobo, ko je izdal Jud Karl Marx vsem zatiranim revežem proglas: »Proletari vseh dežel, združite se!« V letu 1852 sta ustanovila dva portugalska Juda v Parizu podjetje — banko »Credit mobilier«. Privabila sta nešteto varčevalcev, zavajala ljudi v špekulacijo in kupovanje vrednostnih papirjev — s pomočjo kupljenega tiska »Constitutionnel«, »Patrice« itd.) in svedeva pripravljala polom banke. Zela sta velikanske dobičke, ljudje pa so izgubili večino svojih prihrankov.

Ali kot opisuje dr. Krek za leto 1873: »Umazana strankarska dobičkaželost, ki označuje vso našo politiko, odkar jo krmijo židje, se je tudi tu pokazala. Dne 1. maja 1873 se je odprla dunajska razstava, ki je že se od otvoritvi požrla 11 milijonov (goldinarjev) več, kakor je bilo sprva dovoljenih. Divja špekulacija, ki se je lotila vseh krogov, je ustanovljala z grozovitimi goljufijami in neprekosljivim »vindolup« nova podjetja, od katerih ustanovitvi so si polnili brezvestni židje, častnikarji, poslanci itd. svoje žepce. Grozne posledice tem goljufijam so se pokazale v velikem polomu, pri katerem je od maja do oktobra 1873 propadlo mnogo milijonov ljudskega premoženja, čisto privarčevano s trudopolnim delom!« Tako so se združevali na eni strani

Izraelove mreže nad svetom

Vse to jim je bilo premalo. Plačevali so sladkorno peso menda najnižje v Evropi (samo 17,5 par za kg) in ravno tako so sramotno nizko plačevali delavce v tovarnah. Njih zaslužek se zaradi tega še poveča.

Proizvajalci sladkorne pese so se hoteli zato osamosvojiti in so si postavili v Starem Sivaču lastno sladkorno tovarno. Dan pred zavarovanjem je stavba zgorela. D. Ljotič je poskusil nekaj sličenega med proizvajalci pese v Smederevskem okraju, pa so mu nagajali celo vladni organi, da je moral prenehati s pridelovanjem sladkorja ob velikem primanjkljaju in razočaranju kmetov.

Vsi ti poskusi in napadi na sladkorni kartel so bili zaman. Nevidna roka jih je ščitila, nevidna roka je zažgala tovarno v Starem Sivaču, onemogočila Ljotičevo delo. In ta nevidna roka je imela svoj vpliv tudi drugod; ne samo pri določanju značilne carine na sladkor ali cement, tkanine, železno industrijo, temveč tudi pri splošnem gospodarstvu države. Spominimo se samo na inozemske dobave aeroplanov iz Francije, telefonskih aparatov, železniških kretine in najrazličnejših sredstev, od strojev do kemikalij. Dobavljeno blago je bilo večkrat še enkrat dražje kot

drugod ali kakor če bi ga doma izdelali. Pa so se tolažili razni skladiščniki in pa uradniki, češ saj gre na račun posojila iz inozemstva. Samo pri gradnji železnice s pomočjo družbe Batignol je nastala v škodo države »majhna razlika« od 720 milijonov dinarjev! Ugovori v parlamentu so splavali po vodi, rešilo se je samo kakih 100 milijonov dinarjev. Jugoslavija je bila za Jude do gotove meje — Judoslavlja. Na vlado in vodilne urade so prišli ljudje, ki so imeli svojo šolo v Franciji, pri francoskih Judih.

Denar, ki so ga zaslužili Judje v državi, ni ostal doma, da bi sistematično oplojnal naše gospodarstvo in ga dvigal; stekal se je po raznih kanalih v inozemstvo. Nekaj se je seveda porabilo za podkupovanje raznih uradnikov, poslancev ali ministrov in pa za organizacijo podzemlja, za agitatorje in pionirje bodočih dogodkov, predvsem pa za gospodarski in npravnstveni razkroj države.

Vloženi kapital se je dobro obrestoval. Ves aparat je deloval brezhibno v usodnih dnevih marca in aprila 1941.

Drugod po svetu

Slično so doživljali tudi drugi narodi: Madžarska, Nemčija, Francija, Anglija,

Delavci in nameščenci, na plan!

Danes, v nedeljo, bo v dvorani Delavske zbornice slovensko delavstvo in nameščentvo izpovedalo svojo obsodbo nad komunizmom ter poudarilo svojo voljo do pozitivnega dela za narodno skupnost

Danes, v nedeljo ob pol 10 dopoldne bo v veliki dvorani Delavske zbornice javno delavsko-nameščentsko protikomunistično zborovanje.

Delavci in delavke, nameščenci in nameščentke, na plan! Udeležite se polnoštevilno tega važnega, prvega slovenskega delavskega protikomunističnega zborovanja!

Proti samozvaneemu nasilju rdečih teroristov, proti pogubnemu delu sa-

lonskih boljševikov, proti »Osvobodilni fronti« *- uničevalki slovenskega malega človeka in proti pogubnemu delu agentov Kominterne, mednarodne organizacije roparjev in banditov — postavljamo organizirano slovensko delavsko skupnost, spoštovanje in priznanje slovenski narodni oblasti in pozitivnih zakonov, svobodno izpovedovanje narodnega in verskega prepričanja kot izhodišče naše gospodarske in socialno pravične bodočnosti!*

Vsi delavci in nameščenci, ki smatrajo za potrebno in vredno, da javno izpričajo svojo narodno in stanovsko zrelost, bodo prišli na zborovanje.

Slovensko delavstvo, ki je raztrgalo okove komunističnega terorja, bo na tem zborovanju izpregovorilo odkrito in jasno obsodbo nad komunističnim nasiljem in javno naglasilo svojo železno voljo, da ostane sestavni del narodnega občestva.

France Malovrh, duhovnik in junak

Ob spominu na njegovo neutrudno delo in na njegovo zadnjo žrtev, ki jo je doprinesel za narod in vero

V grozi smo omeleli, ko je padel France Malovrh, obsojen od zločinskega komunističnega »sodišča« *v Kočevju. Ko že štiri mesece čakamo na nekrolog, bi prijatelji radi zamujeno popravili. Morda smo se vsi čutili premajhne, da bi pisali o velikemu po telesu in junaštvu. Da ne bi postavljali spomenika »neznanemu junaku«, ampak vsem Slovencem znane, naj bodo te vrstice.*

Prav iz srca Gorenjske je izšel. Oče France in mati Franciška, oba verna in zgladna, sta 21. aprila 1912 Bogu in narodu darovala otroka, ki je kot božji otrok tudi ime France dobil. Na Brdu v župniji Predoslje je bilo to. Že v mladosti so se preselili v Kranj, kjer je bil oče mestni ekonom. V Kranju je obiskoval gimnazijo, le osmi razred in maturo je dovršil v Ljubljani. Že kot dijak je bil član Marijine kongregacije in sploh deloval med dijaštvom za napredek v verskem življenju. Kot navdušen skavt je bil abstinent in ljubitelj narave. Odzval se je božjemu klicu in šel v semenišče, da bi tako mogel največ narediti za Boga in narod. Samo idealizem ga je gnal v semenišče in tak je ostal do smrti. V semenišču skromen, a vedno vesel. Kar je mislil, je odkritosrčno povedal, utemeljil, zvišal ni poznal. Z njim je bilo res prijetno bivati. — Vedno, ne samo tedaj, ko nam je na četrtkovih sprehodih v gozdu »ražnjice« *pekel.*

Osebnost. Bil je mož značaj, da malo takih. In prav zato nam je tako hudo za njim. Idealist do skrajnosti. Nikdar ni delal za svojo čast ali korist. Sebe in sredstva je uporabil samo za cilj: versko in narodno korist. Na zunanaj malo po gorenjsko in hribovsko robat, a pod skrojo kristalno čisto in dobro srce. Slo mu je vedno za stvar, ne za osebnost. Razumeval je za vse: vsak se je z njim o vsem mogel pomeniti. Tudi nasprotnika ni smejil, žalil, hotel je le pridobivati, ne odbijati. Sentimentalnosti ni poznal. Nič ni teoretiziral. Bil je praktičen človek, ki je malo govoril, pa veliko naredil. Kritiziranje mu je bilo zopno, hotel je delati dobro in tako je pridobil s svojo osebnostjo in svojim delom.

Martuljkar. Preprost, dober in naraven fant je našel najlepši oddih za svoj prosti čas v naravi, zlasti v veliki ljubezni in navezanosti na planine.

Že kot dijak je prihajal v Martuljek, v koč duhovnikov in bogoslovcev. Brez dvoma ta družba ni bila brez vpliva, da se je odločil za duhovniški poklic. V semenišču in pozneje kot duhovnik je bil vsa leta gospodar te kočice, ki ni bila še nikdar tako lepo oskrbovana in urejena kot pod njegovim varstvom. Za vsako delo je znal prijeti, poraben za vse, tako da si koč v Martuljku ne moremo misliti brez njega. Vse je uredil, za vse je skrbel, najbolj pa za svoje tovariše in prijatelje, ki so skupno z njim preživljali počitnice v planinah, sredi Martuljkovih špirov in peči. Vsa leta, odkar kočica stoji, je bil njen najboljši varuh, najboljši oskrbnik, pa tudi najboljši kuhar, tako da smo mu prijatelji dali naslov »matič«. Kako sijajne žgance nam je skuhal! Moč so nam dajali za vzpone v vrhove Martuljkove skupine. — Slika zraven nam ga kaže v družbi tovarišev pred kočjo na Martuljku.

Kaplan v Moravčah. Vsako stvar, katere se je lotil, je vzel temeljito in zares; tako tudi svoj duhovniški poklic in naporno dušnopastirsko delo na svojem prvem in edinem službenem mestu v hriboviti in obširni moravški župniji. Dobra tri leta je bil kaplan v Moravčah in v tem kratkem času je opravil brez dvoma veliko delo. Največ svojih moči je posvetil fantovski organizaciji, kjer je pač najlepše in najbolj učinkovito uveljavil svoj značaj in idealizem pri vzgoji mladih fantov. V kratkem času je postal duša vsega dela in vzgoje fantov v celi moravški deklini. Njegovo delo za KA med kmetskimi fanti pa je bilo naravnost vzor za druge župnije. Kot mlad duhovnik je že vodil posojilnico v Moravčah in res tako, kot je za duhovnika primerno: v korist in dobrobit skupnosti, ne pa v gospodarskem interesu posameznikov. Tako je mogel zastaviti delo za sodoben, nov prosvetni dom v Moravčah, ki ga je skoraj dozdol, dovršitev pa mu je vojna žal prekinila.

Delo v Ljubljani. Kot duhovnik ni imel dušnopastirskega dela, po katerem je tako hrepenel. — Zato pa je delal narodno. Hodil je po deželi in se zanimal za prosvetno življenje, kakšno je in kako ga je treba reformirati. Čimbolj je spoznaval deželo, tembolj je čutil, kako nevažno je vse drugo proti smrtonosni nevarnosti, ki poplavlja deželo in mesto — komunizmu. Ker je ljubil narod, ga je hotel obvarovati pred najhujšo nesrečo. Do zadnje vasi je obiskal ljudi. Zato je poznal njihove potrebe in tako se prične njegovo protikomunistično narodno delo. Pomagal je narodu pri samoobrambi. Pri vsem svojem delu je imel vedno pred očmi: kaj misli, kaj hoče narod, v veliki večini zdrav in veren. Spoznaval je, kako bacili, ki okužujejo deželo, prihajajo iz Ljubljane, in zato se je zanimal za te bacile, jih spoznaval in hotel preprečiti njih delo. Zavedal se je, da je stalno v nevarnosti, da ga ubijejo. Toda gledal je na narod, ne nase. In tako je v svojem protikomunističnem delu postal pribežališče stotin ljudi. Od vsepoveda so prihajali ljudje: »Ali je g. Malovrh doma?« *Vsi so v njem čutili človeka, ki jih razume, ki čuti z njimi, ki jim hoče pomagati, ki bo kratko, pa jasno svetloval, povedal, naročil. Fantje, ki so bili enkrat z njim, so ga vzljubili, zaupali mu vse, tudi življenje. Hotel je združiti vse razkropljene sile, tudi neenako misleče, proti enemu sovražniku — komunizmu.*

»Ali je to delo duhovnikovo?« *mu nekateri očitajo. Res, duhovnikovo delo je dušnopastirsko. Toda po sili razmer tega dela ni imel, zato je delal narodno. Kako silno je želel, da bi zopet redno dušnopastirsko delo opravil, toda zavedal se je, da bo njegovo bodoče duhovniško delo mogoče le, ako pri nas ne bo vladal komunizem.*

Bog pa se ni zadovoljil samo z njegovim delom, ampak je hotel več: žrtev življenja. Tu se pričinja njegova Kalvarija.

Turjaški junak. Po zločinskih badoglijskih izdaji je zapustil Ljubljano in je odšel med svoje fante, ki jih je že prej neprestano obiskoval in jih bodril, da tudi v najhujših urah deli z njimi zadnje ure svojega življenja.

V Zapotok ga je zanesel korak, kjer je bilo zbranih na stotine sinov slovenskega naroda, ki so bili pripravljeni zadnjo kapljo svoje krvi darovati za svojo vero in svoj narod. Ljubezen do fantov, čuvarev slovenske dežele, pa ga je gnala, da je obiskal in dajal poguma še ostalim fantom, ki so se zbrali na Turjaku. Zavriskali so od veselja, ko je prišel mednje on, ki jim je stal ob strani v vseh težkih urah njihovega boja. Kdaj bi ga bolj potrebovali kot tedaj? Bil je med njimi v turjaškem gradu kot močan stebel, za katerim so šli vsi. Borba na življenje in smrt je postajala vsako minuto strašnejša, zidovi so se rušili. Padli so prvi junaki. Včasih se je zdelo, da je vse izgubljeno. On pa, junak, ni niti trenutek miroval. Od zore do mraka in ponoči je letal od ene strelne linie do druge, neprestano zbiral fante, jim govoril, jih poučeval, jih spodbujal, da morajo turjaški grad ohraniti, čeprav za ceno krvi. Vsi so bili zbrani ob njem, vsem je dajal poguma in moči, čeprav so se zidovi rušili in so plameni objemali grad.

Večna beseda našemu času

»Če bi bival Bog, bi ne bilo tega trpljenja. Če bi bival Bog, bi posegel vmes, saj je vsemočen in vseveden.« *To je očitke, ki se ponavljajo že tisočletja. Kakor da ne bi Bog obdaril človeka z razumom in svobodno voljo, da si sam določa vrsto dogodkov in sam ustvarja zgodovino! Kaj bi bilo, če bi Bog posegel na področje človekove svobodne volje? Ali ne bi takrat človek užaljeno zavpil in protestiral? Bog noče zla, noče trpljenja, hoče ga le človek ali v svoji nespameti ali pa v svoji zlobi. Bog pa trpljenje in zlo dopušča, prav zaradi tega, ker je dal človeku samemu to možnost, da izbira med dobrim in zlom. S tem ga je odlikoval pred vsem drugim stvarstvom, ki vedno poslušno, a nesvobodno sledi njegovi volji. Človek sam si je torej kriv, če ga tepe silno trpljenje; ne morda človek kot posameznik, temveč človeštvo na splošno. Klavrn in nesrečen je tisti nazor, ki pravi, da so zgodovinski dogodki nujni, da so proizvod slepe, od človeka neodvisne sile. Nikoli! Človeštvo si samo ustvarja svojo zgodovino, samo si pripravlja srečo ali nesrečo. Zgodovina je namreč zaključek njegovih svobodnih odločitev, ki mu jih tudi Bog noče kratiti. Zato je tako prav povedal Mahnič, ko je vzkliknil, da ideje ustvarjajo zgodovino. Če so te ideje prave, bodo prinesle srečo, če so krive, nesrečo. Za ene in za druge se človek prosto odloči.*

dovi rušili in so plameni objemali grad. Četudi je bilo v gradu kot v peklju, je France hodil kot junak, zavriskali so, ko so ga zagledali v najhujšem ognju in ob njegovi besedi so zopet šli v boj na življenje in smrt.

Pa je prišlo drugače. Tudi v gradu se je našel Judež — morda jih je bilo celo več — ki je s podlo izdajo stotine fantov izročil v roke komunističnim razbojnikom. Pomoči ni bilo, po izdaji je preostala samo še predaja. Ob slovesu je France blagoslovil ranjence, kot bi vedel, da je to zadnji blagoslov, saj so jih kmalu nato vse postrelili. Kako bridko mu je bilo v duši ob tej tragediji, kakšen udarec prav v dno srca! — Pa je vendar ponosno odšel med psovane in pljuvane komunistične druhalje. Pretepal so ga, zvezali so mu roke in nato je odkorakal kot prvi v koloni po prašni cesti, za njim pa osemdeset na vrvi privezanih sorpinov. Ostra žica mu je zajedala kožo. France pa je molčal in trpel.

Velike Lašče. Ena mnogih postaj križevega pota. Tu ga spozna komunistični veljaki: Brilej, Bebler, Fajfar, Daki, Kraigher, Kidričeva, in ostali. Kot psi so planili nanj, z udarci, pljunki, z zasramovanjem duhovniške časti. Tedaj pa ni več molčal. V zavesti, da ga čaka smrt in da je njegova dolžnost, da kot voditelj fantov govori, je stopil pred stoglavo zvezano množico borcev in komunističnim zločincem izpraševal vest, jim očital njihove zločine, ko so zatajili svoj narod in ga pripeljali na morišče. Dolgo smo ga poznali, živeli in delali z njim, toda nikdar ni bil tako velik, tako le kot v tej uri. Tu šele smo spoznali do dna njegov idealizem in ljubezen do naroda. V meso in kri je rezala njegova beseda. Kot grob so umolkli komunistični zločinci, njihova prisiljena mobilizirana vojska pa, ki jih je stražila, je kot otrok zajokala, jih prosila odpuščanja, češ »nismo mi krivi, da tako zločinsko postopajo z vami...«

Ko so v enem viharinem večeru vsi čakali smrti, je prišlo povelje: »Duhovniki in bogoslovci v kočevske zapore!« *Zopet nova strašna in dolga postaja romanja: v večnost! Prišel je med sotrpne iz Grčaric in z njimi preživljali poslednje ure. Bil je kot angel med njimi, dajal potrpežljivost, jih poučeval v čisto verskih stvareh in jih pripravil na smrt. Saj je vedel, da grede vsi enaki usodi nasproti. Kolikokrat je padla beseda: »Sedaj šele spoznamo, kaj je katoliški duhovnik!« *Čeprav je bila mnogim do tiste ure vera nekaj tujega, so ob njegovi besedi zopet našli pot nazaj v božje narobe.**

Kuko potrpežljivo je prenašal v teh strašnih zaporih trpinčenje, pomanjkanje hrane in tožil, ko se je zviljal v strašnih žledolnih kričih, na licu mu je bil vedno nasmeh, na ustih vedno beseda tolažbe in poguma. Po mnogih zaslišanjih, soočenjih celo s komunistom Mikuzem, ki je zasramoval njega in njegovo duhovniško čast, je prišel kot obtoženec na zloglasni kočevski proces.

Na kočevskem »procesu«. — Dne 9. oktobra 1943 zvečer je France z drugimi »zločinci« *stopil v vrsto pred kočevskimi zaporji. Poveljujoči komunist je dejal: »Tega velikega dobro zvečile«*

Res je France dobil jermena na roke. Okrog desne roke pa je bil še s posebnim vrvo privezan na druge jetnike. Ko je stopal med razjarjenimi komunisti na trgu, so prav njega posebno posovali — menda so ga zaradi velike postavice takoj spoznali. France je stopal ponosno. Prav tako ponosno se je zvrnil, ko je prvi od duhovnikov, ki so bili na »procesu«, podal zagovor. S tem zagovorom je ponovno dokazal, kakšna idealna dobričina je bil, osebno pa človek, v katerem ni bilo zvijače. Ko je videl, koliko nedolžnih žrtev je padlo, je v svojem idealizmu celo dejal, da hoče sam biti posrednik med vsemi. Toda rdečim krvnikom ni bilo mar njegovega življenja in ne življenja njegovih prijateljev. Očitali so mu sodelovanje z vodilnimi »belogardisti«, češ da jih je s svojo navzočnostjo kot duhovnik moralno podpiral v protinardnem početju ter dvigal njihov ugled pri ljudstvu. Nadalje je bil »obtoženec« *očitala, da je vabil k sebi aktiviste OF. Niso pa pomislili rdeči krvniki, da s temi očitki sami sebe tolečejo po zobeh. Res je France v svojem idealizmu imel zveze s »partizani«, toda ne s komunisti, ampak z nekaterimi zapeljanimi in prevaranimi, da bi jih zopet spravil na pravo pot. Ko je bila na »procesu« *dana možnost zadnjega »zagovora«, ne bo nihče udeležencev, bodisi njegovih prijateljev, bodisi onih, ki so polnili sodno dvorano, pozabil njegovih mogočnih besed, ko je tik pred sodbjo dejal: »Vse svoje mlado življenje sem daroval v službi domovine in njenih koristi, na tisti strani, kjer sem spoznal, da narodu najbolj koristim. Če pa je moje življenje potrebno, da ga dam za slovenski narod, sem tudi na to pripravljen.« *To so bile njegove zadnje javne besede. Ko je potem padla »sodba«, da je »kaplan France Malovrh zagrešil krivdo narodnega veleizdajstva in je obsojen na smrt, se je France vzravnal, čeprav utrujen od celonočnih zaslišavanj, in to krivično »sodbo« *sprejel kot jo sprejme mož.****

V spleti je France še nazadnje pokazal svoje dobro srce — tolažil je sotrpine, na smrt obsojene. Tovarišu se je zaupal svoj testament: »Če se kdaj vrneš v Ljubljano, povej: naj bo edinstvo in to za vsako ceno in pri vseh! Največja naša nesreča so medsebojni spori, zaradi katerih krvavi narod.« *France mu je še izročil nekaj denarja, nato se je z njim za vedno poslovil.*

Ob odhodu iz ječe je pripravil svoje tovariše na zadnji trenutek življenja in grede iz ječe je pel »Slovenec«. Nato je njihov glas obmolnil. Vzela je njega in njegove tovariše dne 12. oktobra 1943 zvečer gluha noč, v kateri je strahotno zadonel sedemnajst strelav v bližini Mozlja in sedemnajst prvih kočevskih žrtev je dalo življenje za svoj narod, med temi — France Malovrh.

Vsemogočni in Pravični naj sprejme njegovo žrtev tako, kot mu jo je sam ponudil: »Če pa je moje življenje potrebno, da ga dam za slovenski narod, sem tudi na to pripravljen!«

France, hvala Ti za vse, hvala za največjo žrtev — življenje! Naj ne bo zastoj! Slava Ti, junak med junaki! Počivaj v miru Kristusovem!

Tudi v osnovni šoli protikomunistični pouk

Ljubljana, 19. februarja.

Ni dolgo, kar se je »Slovenski poročevalec« *silno razburjal zaradi uvedbe protikomunističnega pouka v šole. Prinesel je cel članek o »pohujševanju mladine« *in o »naporih reakcije«, da bi mladi rod »napačno« *poučila o komunističnih namelih.***

Govorimo imajo komunisti svoje vzroke, da se jeze na novo uvedeni pouk. Njihova onemogla jeza je samo dokaz, da jim ta stvar škodi in da ima torej novi predmet po šolah velik uspeh. Komunizem izgublja tla — in jih je že izgubil — med slovensko mladino. To ga silno boli, zato žene tak hrup.

Komunistom seveda pri vsem vpitju ni vendarle nič do slovenske mladine. Dokazali so to ne samo enkrat, ko so izrabljali otroke za kurirje in jih postavljali v nevarnost, ko so jim morili starše in rušili domove ter so celo otroke same morili.

Prav je, da se mladini predložijo vsi komunistični zločini in nameni, ki jih ima s slovenskim narodom. To je treba pokazati ne le mladini srednjih šol, ampak tudi otrokom po osnovnih šolah, ki so mnogokrat še težje občutljivi gorje, katerega prinaša komunizem. Zato je bil uveden protikomunističen pouk tudi v višje razrede osnovne šole po mestu Ljubljani in okolici.

Otroci z zanimanjem poslušajo novi predmet, vestno si zapomnijo pripovedovanje in ga še sami poživljajo iz lastnih žalostnih izkušenj, ki so jih mogli dobiti že v tako zgodnji mladosti. Ko bi

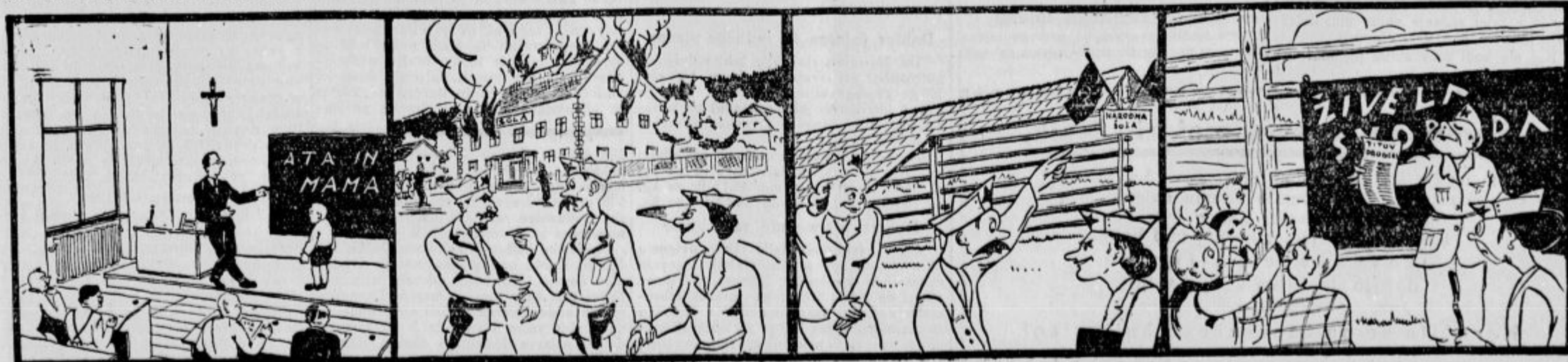
bilo komunistom kaj do mladine in do tega, da se ne pohujša, naj bi ne počeli takih grozodejstev in bi s tem prihranili mladini mnogo gorja.

Metlika proti komunizmu

Prebivalstvo Metlike je bilo včasih zelo navdušeno za OF. Trgovci so dajali zanjo velike prispevke. Znano je, da je neki trgovec enkrat dal skupaj prispevek 25.000 lir. Danes pa so Metličani po veliki večini ogorčeni nasprotniki komunizma. Zanj se vnaprej le še nekateri najbolj zagrizeni komunisti.

Metlika je težko občutila komunistično oblast. Komunisti so vse moške mobilizirali. Kradli in ropali so pri meščanih ne glede na to, ali so bili ti njihovi nasprotniki ali pristaši. Tudi omenjenega trgovca, ki jim je nekoč daroval 25.000 lir, so čisto obrali. V mestu vlada veliko pomanjkanje vsega, predvsem pa soli. Včasih dobijo ljudje kaj soli s Hrvaške. Ravno tako primanjkuje cigaret in tobaka. Cena cigarete je silno poskočila. Ena cigareta stane včasih do 40 lir. Take razmere so morale odpreti oči tudi najbolj zaslepljenim, da so spregledali in spoznali, kaj prinaša komunizem. Najhujših komunistov pa tudi to ni moglo spamelovati. V Metliki je bilo tudi nekaj takih zagrizencev, saj je znano, da je neki bivši uradnik iz Metlike dosegel zaradi svoje gorečnosti celo mesto divizijskega politkomisarja »XV. divizije«.

Od moderne šole do vaškega kozolca. »Dosedanja šola je itak vzgajala ljudi v belogardističnem duhu. Postavili vam bomo novo, moderno, večnadstropno«

Baletni večer v Operi za vojake

Skrb za nemškega vojaka je vsestranska. S posebno veliko ljubeznijo pa skrbi zanj in mu na svoj način podaja svoje organizacija, ki se je vsa posvetila temu, da po vseh delih Evrope in na vseh odsekih, kjer je nemški vojak pri delu, prinaša nemškemu vojaku tiste dobrine, ki jih je vedno tako visoko cenil in ljubil, to je kulturne dobrine in stvaritve.

Tudi v Ljubljani je bila sedaj že lepa vrsta takih prireditelj za nemško oboroženo silo, snovi pa je bila v opernem gledališču prirejena točka posebne prisrčnosti in lepote. Ves sporednočnej predstave so obsegali trije baleti, ki jih je pisal baletni zbor našega državnega gledališča.

Izvajani so bili baleti J. Gregorica »Na teras« (novost), W. A. Mozarta »Mandarin« in Gounodjeva »Valpurgina noč«. Za uvod je operni orkester pod vodstvom g. Neftala zaigral uverturo k Rossinijevi operi »Seviljski brivci«, vmes pa pred zadnjo točko J. Straussa »Cesarski valček«. Vse tri balette je nastudiral koreograf M. Kurbos, plesali pa so Kurbosova, Japljeva, Bravničarjeva, Sušteršičeva, Remškarjeva in plesalci Kurbos, Pogar, Polik, Hiti in Seme ter člani in članice baletnega zbora.

Polno gledališče je navdušeno spremljalo izvajanje in vse izvajalce nagradilo z obilnim in prisrčnim odobravanjem.

Novi grobovi

† Jože Stefe. V Ljubljani je umrl v Mesnem zavetstvu za onemoglega gospoda Jože Stefe, tiskarski pomočnik delavce v pokroju. Pogreb pokojnika bo v nedeljo, 20. februarja ob 3 popoldne v Zal iz kapele sv. Jakoba na pokopališču k Sv. Križu. Naj počiva v miru!

† Josip Slehevec. 13. januarja je za vedno zatisnil oči mizarski mojster in vojni invalid gospod Slehevec Josip na Ivanjskem vrhu. Zapušča ženo in pet otrok.

† Ivan Stupica. V Ljubljani je zaspal v Bogu šolski upravitelj v pokroju, gosp. Ivan Stupica. Blagega rajnega bodo pokopali v nedeljo, 20. februarja ob dveh popoldne iz kapele sv. Andreja na Zalah.

Naj rajnim sveti večna luč, vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje!

Širite „Pastirjev glas“!

Osebnosti

Poroča. V cerkvi sv. Jožefa sta se v kongregacijski kapeli poročila v soboto zjutraj gospod Franc Poženel, strojni stave v ljudski tiskarni in gospodična Hilda Abčin, šolska upraviteljica. Dolgoletnemu zvestemu sodelavcu v našem podjetju kakor tudi njegovi družici naše najlepše čestitke in obilo božjega blagoslova!

Poročila sta se včeraj v cerkvi svetega Cirila in Metoda gđ. Majda Langusova in g. Ciril Maslič, oba iz znanih katoliških rodbin v Ljubljani. Iskreno čestitamo!

3 novosti

1. Severin Sali: Srečavanja s smrtjo. Nova, sodobna pesniška zbirka 20 L.
2. Mile Budak: Musinka. Liški roman. Pendants »Ognjišče«. Vezano 85 L.
3. Balsamo-Crivelli: Rafael Santi, Merzkušnik: Michelangelo v eni knjigi. Ilustrirano. Uvod dr. F. Stelč. - 95 L.
LJUDSKA KNJIGARNA v Ljubljani, Pred škofijo 5. — Miklošičeva c. 5.

Zgodovinski paberki

20. svečana

1810. leta so ustrelili Francozi v Mančovi voditelja svobodoljubnih Tirolcev Andreja Hoferja. V francosko-avstrijski vojni 1800. leta so Francozi in Bavarci zasedli avstrijsko Tirolsko, nezadovoljni Tirolci so se po španskem zgledu pod vodstvom Andreja Hoferja vzbudili, premagali Bavarce in Francoze ter jih pregnali iz dežele. Ker so pa nadaljevali boj tudi še potem, ko je cesar sklenil s Francozi že mir, so ti upor z veliko strogostjo zatrli, upornike pa kaznovali.

1858. leta se je rodil v Trstu skladatelj Parma Viktor. Oče Ivan, po rodu iz Slavonije, in mati Matilda, hčerka bivšega Napoleónovega častnika, sta bila zelo muzikalna in izborna pianista; od njiju je podedoval močan glasbeni talent. Otroška leta je preživel v Trstu in Benetkah, ljudsko šolo obiskoval na Reki in v Zadru, gimnazijo v Zadru, Novem mestu in Tridentu, na Dunaju pa

Župnik Sveti Josip umrl

Šele danes, 19. febr., smo prejeli iz Sežane sporočilo od ondotnega g. župnika Josipa Glazarija, da je 23. januarja t. l. umrl v Divači župnik zlatomašnik Sveti Josip po prav kratki bolezni pljučnici.

Pogreb se je vršil 25. januarja. Vodil ga je g. dekan dolinski Piščanec Gabrijel ob asistenci peterih sosednjih duhovnikov.

Sivaška fara, kateri je bil 33 let nad vse skrben župnik, se je polnočestilno udeležila pogreba. Pa tudi iz bližnje okolice je bilo prav veliko ljudi navzočih, dokaz, kakor zelo je bil blagi pokojnik vsepovsod priljubljen.

Bil je vzoren duhovnik, ves goreč za blagor izročeni mu duš.

Kjer koli je služboval, ga je ljudstvo ohranilo v hvaležni ljubezni. Izredno veliko dobrega je storil. Tudi več duhovnikov je v teku sedanjih vojne bilo deležnih njegove velike dobrotljivosti.

Bog mu bodi prav obilni plačnik!

Komur je za svoji materin jezik,

ta ne bo šel slepo mimo Slovenčeve knjižnice, ki skuša našo lepo domačo besedo dvigniti med preprostim ljudstvom. Kakor lepa beseda lepo mesto najde, tako naj tudi knjige

Slovenčeve knjižnice

dobijo dostojen kraj v vsaki slovenski hiši.

Naročite se na Slovenčeve knjižnice!

Za današnji dan

Koledar

Nedelja, 20. svečana: Sadot, škof in mučenec; Eleuterij, škof in mučenec; Leon, škof.

Ponedeljek, 21. svečana: Irena, devica; Maksimilijan, škof; Feliks, škof in mučenec; German, opat.

Torek, 22. svečana: Pust; Petrov stol v Antiohiji; Marijeta Kort.

Dramsko gledališče
»Namišljeni bolniki«. — Izven. — Ob 16.

Operno gledališče
»Melodije sreče«. Izven. — Ob 16.

Kino Matica
»Zlata Praga«. — Predstave ob 10, 13.30, 15.30 in 17.30

Kino Sloga
»Bišofšerska dekleta«. — Predstave ob 10, 13.30, 15.30 in 17.30.

Kino Kodeljevo
»Velika tekma«. — Predstave ob 14.30 in 16.45.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Den-Klanjšček, Gosposvetska cesta 4; mr. Bohinec, Cesta 29. oktobra 31; v ponedeljek: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 mestni zdravnik dr. Iglar Vinko, Tržaška cesta 14, telefon 22-89.

Sinfonični koncert za Zimsko pomoč

Veliki simfonični koncert bo v ponedeljek, 28. t. m., v veliki uniojski dvorani. Priredila ga bo Zveza godbenikov v Ljubljani na korist Zimske pomoči. Spored simfoničnega koncerta bo izvajal veliki simfonični orkester, ki ga tvori združena operni in radijski orkester pod vodstvom dirigenta Ferda Herzoga. Združeni orkester bo šel nad 80 članov. Na koncertu bosta sodelovali kot solisti gđ. Valerija Heybalova, primadona naše Opere, ki bo pela tri Škerjančeve samospeve s spremljevanjem orkestra, in slušateljica Glasbene akademije Jelka Staničeva, ki bo igrala violin-solo v Bruchovem koncertu v g-molu za violino in orkester. Natančen spored bomo objavili v prihodnjih dneh, danes pa že opozarjamo na ta koncert, ki bo eden največjih in najpomembnejših koncertov te sezone, predprodaja vstopnic bo od srede dalje v knjigarni Glasbene Maticе.

OBVESTILA PREVODA

In dodan pravi sladkor. Po podatkih iz strokovne literature in po analizi sedanje dobave navajamo sestavo kondenziranega mleka: Celokupne suhe mlečne snovi, z mastjo vred je 32,6%, masti 8,5%, dodanega sladkorja pa 40,3%. Primerjava s povprečnim polnomastnim svežim mlekom, ki vsebuje celokupne suhe mlečne snovi (z mastjo vred) 12%, masti pa 3,2%, kaže, da ima kondenzirano mleko 2,7krat več suhe mlečne snovi, da je torej tudi 2,7krat bolj masno kot sveže mleko, da pa poleg naravnega mlečnega sladkorja vsebuje še 40% dodanega sladkorja (na 1 kg torej 40 dkg).

V nerazredčeni obliki je kondenzirano mleko sladica, uporabljamo ga pa običajno razredčeno za pripravo bele kave in mlečnih jedi.

Za pripravo kave z mlekom, ki bo povsem odgovarjalo polnomastnemu naravnemu, moramo mešati kondenzirano mleko v razmerju 1:2, t. j. 1 tečajni del mleka z dvema deloma vode. Če vedno dobro mleko dobimo, če mešamo en del kondenziranega mleka s tremi deli vode. Za pripravljanje jedi pa zadostuje razmerje 1:4 do 1:5.

V vseh primerih najprej zavremo odgovarjajoči del vode, nato dodamo v predpisanim razmerju kondenzirano mleko, dobro premešamo in pustimo kratko zavreti. Tako mleko bo napravilo lepo smetano. Naprej postopoma kakor z zavretilim naravnim mlekom. Dodamo ga s potrebnimi količinami črn kavi, morebitni ostanek pa lahko shranimo za prihodnji dan, ko ga pred uporabo zopet zavremo.

Tako pripravljeno mleko mirno lahko nudimo tudi bolnikom in otrokom, kajti vsebuje vse sestavine svežega naravnega mleka, deloma tudi vitamine, škodovati pa nikakor ne more.

Kavi ali jedem ni treba dodajati sladkorja, kajti mleko je pri mešanem razmerju 1:2 samo po sebi dovolj sladko.

Primer: Za pripravo treh skodelic bele kave, ki bodo vsebovale po 2 del črne kave, 1 del mleka in 15 gr sladkorja, je treba vzeti 10 dkg kondenziranega mleka in 2 del vode; po opisanem postopku dobimo 3 del mleka, ki po svoji kakovosti povsem odgovarja svežemu mleku.

Delitev čajnega in sadnega sirupa

Od 21. februarja dalje lahko dvignejo potrošniki pri svojem stalnem trgovcu: 50 gr čajnega sirupa in 50 gr sadnega sirupa (malinovec ali oranžada) na odrezek št. »F-2« osnovne živilske nakaznice za mesec februar.

Nadrobne prodajne cene so naslednje: za čajni sirup »Naš čaj« 34.12 lir za kg, za sadni sirup malinovec 41.15 lir za kg, za sadni sirup oranžado 58.12 lir za kg.

Delitev marmelade za februar

Od 21. februarja dalje lahko dvignejo upravičenci pri svojih stalnih trgovcih marmelado za mesec februar, in sicer: otroci do 3 let: 500 gr na odrezek februarke dodatne nakaznice DoMa, določen za marmelado, ter 250 gr na odrezek številka »6« iste nakaznice, skupno torej 750 gr; otroci in mladina od 3—18 let:

Drobne novice

Vsako bi moral vedeti, da je čas za naročbo Mohorjevičevih knjig do 5. marca. Naročite torej čimprej mohorjeve pri najbližnjem župnem uradu ali pa naravnost v Mohorjevi knjigarni na Miklošičevi cesti 19 (palata Vojne zavarovalnice). Naročnina znaša samo 30 lir.

V križanski cerkvi bo v ponedeljek, 21. t. m., ob 6.30 žalna sv. maša za umorjenim duhovnikom križanskega reda p. Ivanom Salmičem. Vse Račane in pokojnikove znance najvjudneje vabimo.

Križanski moški kongreganti imajo danes ob 17 redni mesečni shod. Pridite vail

Kongregacija gospodice in kongregacija učiteljice pri sv. Jožefu imata svoj redni shod v ponedeljek, 21. februarja. Pridite vsi!

Nočne častilce presv. Zakramenta vjudno vabimo, da se udeležijo v ponedeljek, 21. t. m., skupne molitvene ure v stolnici, ki bo od 18—19 pred izpostavljenim Najsvetejšim.

Diplomirani dentist Pleničar Vladimir je preselil svoje zobno prakso iz Škrabčeve ulice 19 v palačo Ljubljanske kreditne banke, vhod Ulica 3. maja 2-I. Sprejema od 9—12.30 in od 15—18.

Družinska pratika se še dobi v vseh knjigarnah in mnogih trgovinah, prav zanesljivo vam pa postrežejo v Ljudski knjigarni in njenih podružnicah. Do 15. marca imate še vedno čas za nakup, ker bo šele po tem dnevu šreb razdeljeval knjižne nagrade pridnim reševalcem beodne uganke.

Ugodno jabolko bomo ponovili danes ob 16. Vstopnice v predprodaji pri dnevnih blaginjah od 9.30—12 in od 14 dalje.

Dijake — dijakinje, ki nimajo rednega pouka, opozarjamo na instrukcije vseh predmetov, ki so jamstvo za uspešno dovršitev razreda. Tečaj nemščine, italijanščine, francoske, angleščine. Najmodernejši način pouka — skupine po razredih — posebno učilnice. Specialne strokovne instrukcije. Kongresni trg 2-II. Vpisovanje dnevno.

Ročni obzornik v skrajšani izdaji za dijake je izšel. Cena 5 lir. — Pravopisna pravila za dijake in urade. Cena 3 lire. — Doblite v vseh knjigarnah.

Restavracija pri »Levne« pod novim vodstvom A. Senice zopet odprta, kjer se bo cenjenim gostom najboljše postreglo.

Sedmi tečaj za pomočnike za lišno prvo pomoč ob letalskem napadu se prične v ponedeljek, 21. t. m., od 17—18.30. Predavanja bodo v sejni dvorani mestnega poglavarstva, dohod poleg prodajalne mestne elektrarne. K tečaju naj pridejo vse za lišno začeto prijavljene gospe in gospodične, ki so se prijavile do 17. t. m. One udeleženke tega tečaja, ki bi bile po 17. še zaposlene, naj prosijo svoje delodajalce, da jim omogočijo za ta dni prihod k predavanjem o pravem času. Predavanja se prične točno ob določen uri.

INSTRUKCIJE za SOLOINI NOVI TRG 1

»Dolorex« tablete proti gripi, revmatizmu, migreni, glavobolu in zobobolu priporočila lekarna mr. Bahovec.

Zahtevajte AMIDON tablete proti glavobolu, nevralgiji, gripi, influenci in revmatizmu. Dobite jih v vsaki lekarni.

Dijaki, dijakinje! Pripravite se pravočasno na razredno in privatno izpito. Redni vsakodnevni pouk. Oddelki za posamezne predmete, matematika, jeziki itd. Vodstvo: Miklošičeva 22-I. Delavska zbornica.

Cenjenim strankam sporočamo, da me lahko zopet kličete na mojo telefonsko številko 24-67. Simandl, Dvorakova 3.

Lumpalcij Vagabundus v ljubljanskem radijskem sporedu! Na pustni torek, 22. t. m., bodo ob 19.15 člani radijske izralske družine uprizorili pred mikrofonom to veseloigro, ki sta jo še pred časom priredila za radio Jožek in Ježek. Svoječasna predstava je vzbudila splošno zadovoljstvo. Ker sodelujejo z malo izjemo isti igralci, bodo tudi topot poslušalci deležni lepega užitka in prijetne zabave. V igro so vpletene pe-

ami iz letolimskega zvočnega filma. Sodeloval bo šramel fantje.

Radio aparate stalno kupuje in plača po najvišji dnevni ceni ali prevzame v komisijko prodajo trdka EVEREST, Prešernova ulica 44.

Pisalne stroje stalno kupuje in plača po najvišji dnevni ceni ali prevzame v komisijko prodajo trdka EVEREST, Prešernova 44.

Primerici! Edina za ljudske šole in edina od oblasti odobrena je »Bobi«, Slovenska slovnica s pravopisom, ki je izšla v knjigarni Kleinmayer & Bamberg, Miklošičeva cesta 16.

Staršem dijakov in in visokošolcev in priporočamo, da zaposlijo svoje hčere in sinove in jih prijavijo v nov strojeplinski tečaj, ki prične 23. in 23. februarja. — Praktično znanje vsakomur vedno koristno. — Vpisovanje dnevno. — Informacije, prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Dobrebranska 15.

Učite se strojeplja. — Praktično znanje koristno vsakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu. Novi eno-, dvo- in trimesečni strojeplinski tečaj pričenja 23. in 23. februarja. Moderna strojeplisnica, desetprstna učna metoda. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Dobrebranska 15.

Poizvedovanja

Komu je znano, kje so nahajata brata Jože in Tone Telban, ki sta bila konfinirana na Ustici, pripeljana lani v juliju v Renice. Pojasnila prosi: Stana Telban, Dol 10, p. Borovnica.

Denarnica iz rjavopisane irhovine z manjšo vsoto denarja je bila najdena v tramvaju. Dobi se pri upravi »Slovenca«.

Objava mestnega poveljstva

15. in 16. februarja tega leta se znova uvaja v vseh na prosti Ljubljani—Trst nadzorstvo s strani urada za potna dovoljenja (Passierscheinstelle der Platzkommandatur). Kljub številnim opominom Mestnega poveljstva in kljub njegovim večkratnim objavam v tisku in radiu je bilo treba odvzeti številnim osebam potna dovoljenja. Mestno poveljstvo je jasno dokazalo, da nikakor ne bo trpele še nadaljnjih prekrškov svojih odredb, ne da bi bile dotične osebe v primeru krivde kaznovane. Take osebe se bodo še tudi nadalje izročale policiji. Prekrški obsegajo skoraj vedno iste kršitve:

1. Potniki, ki so v posesti potnih dovolilnic za bližnje kraje, se vozijo preko pasu 10 km.

2. Uporabljajo se po večkrat potne dovolilnice, ki so bile izdane samo za enkratno potovanje.

3. Potniki, ki se vozijo brez potne dovolilnice Mestnega poveljstva v Ljubljani, se za povratno vožnjo ne oglašajo na Mestnem poveljstvu, da bi si tam priskrbeli dovoljenje za potovanje nazaj.

4. Se vedno se vozijo potniki brez alehernega potnega dovoljenja ter se opravičujejo pri pregledu z različnimi izgovori.

Ponovno avriramo civilno prebivalstvo, da ne nastopi potovanja ali da ne prestopi bloka brez veljavne potne dovolilnice Mestnega poveljstva. Vsakdo, ki bi bil pri pregledih zasvočen brez veljavne potne dovolilnice, bo brezobzirno izročen policiji.

Opozorilo glede prenočevanja

V zvezi z veljavnimi prijavnimi predpisi se opozarja občinstvo, da je prepovedano sleherni prenočevanje v javnih prenočiščih, kakor tudi v zasebnih stanovanjih, ako oseba, ki želi prenočevati izven svojega rednega stanovanja, ni policijsko prijavila začasnne spremembe kraja prenočevanja. — Uprava policije.

Nova knjiga »Slovenčeve knjižnice« je izšla!

Jan Plestenjak: »Herodeži«

Povest opisuje življenje v loških hribih, gruntarja, ki uniči in razkoplje svojo domaćino in svojo ženo ter postane pijanec in izgubljenec — Herodež. Plestenjakov jezik je domač, sočen, njegova opisovanja živa, kraji pa, v katere je pisatelj povest postavil, nam dobro znani. Branje vam bo užitek.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapisnikih

Upadek civilnih tožb

Med nekaterimi ugodnimi pojavi, ki so jih prinesle nove razmere, je treba pristiati tudi to, da je sedaj na sodišču mnogo manj raznega tožbenja kakor ga je bilo včasih. Proslula soba 28 na sodišču, v ljudski govorici imenovana »špetircimerc«, je bila prejšnja leta stalno oblegana od raznih tožnikov, tožencev, pri čem seveda odvetnikov. Veža sodne palače, kjer so čakale stranke, je bila vedno polna ob tožnih dnevih občinstva, ki je običajno na razburjen način pravdo pričevalo kar v veži in jo tudi nadaljevalo še po obravnavi v sodni sobi sami. Sedaj vsega tega ni, in le redko kdaj čakajo pred vratmi te sobe nekaj občinstva. Vse civilne tožbe, bodisi odškodninske, bodisi zaradi žaljenja časti in podobno, bodisi male kazenske zadeve se obravnavajo hitro in resno, po naravnem postopku.

500 gr na odrezek februarke dodatne nakaznice DoMb in DoMc, določen za marmelado; osebe nad 60 let starosti: 500 gr na odrezek št. »5« dodatne živilske nakaznice »DoSt«, izdane za mesec november in december 1943.

Lastnike dodatnih nakaznic DoMa, DoMb in DoMc opozarjamo, naj te nakaznice čuvajo, ker bodo odrezki istih veljavni tudi še v mesecu marcu. Za mesec marec bodo namreč prejeli nove dodatne nakaznice samo otroci do 3 let starosti zaradi nabave dodatnega obroka riža in sladkorja.

vadi tudi brez razburjenja. Prebivalstvu je to le v prid, ker ne teka za vsako malenkost na sodišče, izgubo pa imajo seveda tiste odvetniške pisarne, ki so poslovale prej s takimi zadevami.

Domače sočivje na trgu

Sedaj je tudi goriske cvetače dovolj na trgu, včeraj pa se je pojavila še prva letošnja zelenjava, čeprav je bil to samo skromen peteršiljček. Na trg ga je bilo pripeljanega kar znatna količina, toda povpraševanje po njem je bilo še večje. Gospodinje so včeraj dobile pri mesarjih meso in polovica gospodinje celo nekaj mesnih izdelkov, tako da si bodo mogle na pustno nedeljo družine pripraviti tečno kosilo z juho, ki pa je mnogo boljše, če je kuhana s peteršiljem. Zato je bil tudi več peteršiljček včeraj razprodan in so čakale naenkrat cele vrste kupovalke. Vsaka ga je dobila za lito ali dve, dovolj za eno družinsko kosilo. Toda peteršilja je zmanjkalo že v prvih dopoldanskih urah in pozne kupovalke ga že niso dobile več.

Vlomne tatvine

V Ljubljani je začela posloovati svedrovska družba, ki je zadnji čas napravila več vlovov, tako v prodajalne zlatnine in ur, zlasti pa v trgovine z živili. Pred dnevi je bilo vmlomljeno v trgovino Meini na Vidikovem trgu. Odneselega je bilo za 3000 lir raznega blaga. Poskušal je bil vlom pri Čudnu in v prodajalno keksov I. Bizjak v Prešernovi ulici.

Kaj je novega pri naših sosedih

S Spodnje Stajerskega

Trboveljski simfonični orkester bo gostoval na zgorjem Stajerskem. Pod vodstvom glasnega ravnatelja Konrada Stelke bo trboveljski simfonični orkester na povabilo organizacije »Kraft durch Freude« napravil od 19. do 26. februarja koncertno turnejo po zgorjem Stajerski.

Okrožni vodja učitelj na jezikovnem tečaju. »Tagespost« poroča, da je že v minulem letu, pa tudi letos ptujski okrožni vodja Fritz Bauer prevzel jezikovni tečaj v odličnem kraju. Kljub obilnim opravkom, ki jih ima kot okrožni vodja in deželni svetnik, prihaja vsak teden na tečaj. Med poukom vpleta še napevne misli in razlaga narodni socializem. V pouku je namreč odraslim tovariškim, sede sedaj k staremu možu v klop, sedaj zopet k ženi ter se razgovarja. Čeprav so vsi, zlasti starejši, sami začetniki, se vendar pogovarjajo. Kar morda neža ne razume, tolmači Micika in če Franc ne spravi besede z jezika, mu pomaga Feliks. Tako vsi tečajniki živahno posegajo v pogovore. Videti jim je, kako so zadovoljni, če so pravilno povedali cel stavek.

Tekme v orodni telovadbi so bile pred nedavnim v Mariboru. Tekem so se udeležila poleg fantov tudi dekleta iz Stajerske. Prvo mesto je odneslo moštvo iz Gradača in doseglo 305 točk. Drugo mesto pa je odnesel odsek LRB Maribor z 294 točkami.

Te dni zaključeno razstavo o letalskem teroru v Mariboru je obiskalo 9800 Mariborčanov.

Razstava »Letalski teror« bo odprta 19. februarja v Celju. Razstava bo odprta do konca februarja. Priredili jo bodo v gimnazijski telovadnici.

Poklicne tekme rudarskih vajencev. Minulo nedeljo so v Velenju in Zabu-kovici bile poklicne tekme mladih rudarjev. Na delovnem uradu, ki je vodil tekme, so bili s fanti zadovoljni, ker so tekmovalci pri praktičnem delu skoraj vsi dosegli najmanj 60 točk od 70 dosegljivih. Poseben del tekem so bila svetovnoznana vprašanja, ki so jih tekmovalci dobro prestali.

Kaznivo prekupevanje z nakaznicami za železo. Gradčan Ludvik Slana se je moral zagovarjati pred sodiščem, ker je kupil od nekega neznanca v vlakcu nakaznice za 260 kg železa. Dal mu je zanje 520 mark. Nakaznice za 200 kg železa je prodal naprej, ostanek pa je porabil za nabavo železa, ki ga je potreboval v domačem gospodarstvu. Ker spada železo pod vojne surovine, je bil kaznovan Slana s 5 meseci zapora.

Zaključek kmetijskega tečaja. Na posestvu v Jareninskem dolu v Sloven-skih gorah je pred nedavnim zaklju-čilo poljedelski tečaj 30 kmečkih sinov, največ iz Pohorja in iz drugih kmeč-kih krajev v okrožju Maribor-okolica. Na izpitih ob koncu so pokazali vsi za-dostno znanje in dobro vzgojo.

Kaznovana surovost. Pri nekem po-sestniku v okolici Radgone zaposleni hlapec Stanislav Hanzelič je tako su-rovo pretepal tele s koso, da je ubogi živali odbil nogo. Žival so morali se-veda na hitro zaklati. Surovec je bil kaznovan z zaporom 10 mesecev.

Hrabri Spodnještajerci. Z železnim križcem druge stopnje so bili na bojišču odlikovani: grenadirja Franc Kangler in Jožef Podkrajšek iz Oplot-nice, deseter Janez Belžak iz Zavrča.

Nesreče. Pri sankanju se je zaletel 12 letni Feliks Pirnat v drevo in si zlomil levo ključnico. — 24letna po-sestnikova hčerka Stefanija Nedeljko iz St. Lenarta v Slovenskih gorah je bila prepeljana v mariborsko bolniš-nico, ker jo je konj pritisnil ob hlev-ska vrata in ji zlomil levo.

Z Gorenjskega

Spominska slovesnost za dva koroška borca. V nedeljo je bila v Celovcu spo-minska slovesnost, katere so se udeležili najvišji predstavniki stranke, države in oborožene sile. Počastili so spomin nek-danjega koroškega Gauleiterja brigad-nega vodjo in generalmajorja policije Franca Kutschera in na vzhodu umrlega Oberbereitsleitner Otokarja Drumbla. V spomin umrlega je govoril na sloves-nosti dr. Pachne. Posebej je govoril o

omenjal, da se je Kutschera rodil v po-krajini Nieder-Donau v vasi Oberwal-terndorf kot sin vrtnarja leta 1904. Kut-schera je postal tudi vrtnar in je že leta 1930 prestopil k nacionalsocializmu. Na njega je mislil svoj čas tudi Führer, ko je dejal da so med najvišjimi odlič-niki stranke duševni pa tudi ročni de-lavci, da so zastopani učenjak, pa tudi vrtnar. Kutschera se je izkazal kot na-rodnosocialistični bоре tako na svobodi kakor v zaporih nasprotnega sistema. 11. marca 1938 pa je krenal svoje na-pore, da je lahko kot tedanji vodja ko-roške pokrajine sporočil prevzem oblasti po stranki. V vojski, ki je nato izbruh-nila, je bil v domačem polku gorskih lovcev in se je udeležil pohoda na Fran-cosko. Ves čas je bil v službi in pri-pravljen na žrtve v boju proti komu-nizmu, v katerem je junaksko padel 1. februarja v Varšavi. Franc Kutschera je zaradi nacionalno socialistične nabele jasnosti in sposobnosti dobil različne zaupne naloge. Leta 1935 je prevzel vodstvo koroške SS Standarte, ki jo je vodil do 20. februarja 1938. Tedaj je prevzel vodstvo koroške pokrajine, na-ker je bil imenovan v aprilu za namest-nika Gauleiterja. Po njegovi smrti pa je 11. februarja 1939 bil Gauleiter do 1. decembra 1941. V aprilu 1941 je bil Franc Kutschera imenovan tudi za šefa civilne uprave v zasedenih ozemljih Ko-roške in Kranjske. Ob koncu svojega življenja je bil SS brigadni vodja in ge-neralmajor policije ter vodja policije v Mogilevu in Varšavi. Po spominskem go-voru so zapeli še pesem o dobrem to-varišu.

Iz Hrvaške

Ustanovitev poljedelskega sveta na Hrvaškem. Novo izdelani zakonski osnu-tek o pospeševanju poljedelstva na Hrvaškem predvideva med drugim tudi ustanovitev poljedelskega sveta v kmetij-skem ministrstvu. Člane sveta bo imeno-val kmetijski minister iz vrst kmetijskih strokovnjakov in kmetov. Njihova poslov-na doba v svetu bo trajala tri leta.

Hrvaška državna radijska postaja v Osljeju. Z novim letom je prišla v Osl-jeju delovati hrvaška državna radijska postaja. Ravnatelj postaje, ki oddaja svoj program na srednjem valu 241,9 ali pa na 1240 KHZ, je dr. Kabašin.

Prvi inženir montanistike na zagreb-škem vseučilišču. Na oddelku za rudar-stvo in kovinarstvo zagrebske tehnične fakultete je bil v zadnjem času progl-ašen za rudarskega inženirja Josip Vuč-ković iz Prače. Inž. Vučković je prvi hrvaški rudarski inženir, ki je vse svo-je študije končal na zagrebskem vse-učilišču.

Zakonski osnutek o pospeševanju po-ljedelstva. Hrvatski minister za kmetij-svo je imenoval člane komisije za izde-lavo zakonskega osnutka za pospeševanje poljedelstva na Hrvaškem. Komisija je svoje delo že končala ter je resornemu ministru predložila besedilo omenjenega zakonskega osnutka.

Nove ljudske šole na Hrvaškem. Hrvatsko prosvetno ministrstvo zelo skrbi za dobro vzgojo tako ljudskošolske, kakor tudi srednješolske in vseučiliške mladine. Posebne skrbi in naklonjenosti je deležna ljudskošolska mladina ter ji je sedanja hrvaška prosvetna uprava preskrbela no-ve učne knjige, pesmarice, zbirke mladinskih leposlovnih knjig za šolske knjižnice in podobno. Za ljudsko šolsko mladino skrbi prosvetna uprava tudi v zdravstvenem oziru ter odpira nova moderna šolska poslopja, ali pa popravila dosedanje učne prostore. Tako je bilo n. pr. od leta 1941 do konca lanskega šolskega leta na Hrvaškem ustanovljenih 124 šolskih ob-čin. Novih ljudskih šol je bilo odprtih 40, razširjenih pa 83 že obstoječih šolskih po-slopj s 111 razredi. Lani je bilo dogra-jenih 20 novih ljudskih šol, trenutno jih pa grade 98. V istem času je bilo poprav-ljenih in razširjenih 200 šol. Za šolske potrebe sta bila odkupljena tudi dva dvor-ca, in sicer v Čretu in Suhopolju. Dvorce v Zorkovem je pa prosvetna uprava do-bila kot darilo.

Razširjena izmenjava blaga na Hrvat-skem. Hrvatska vlada je nedavno izdala zakonsko odredbo, po kateri lahko Hrvat-ski kmetje za državne oblasti oddani vi-šek živil dobivajo v zameno razne mo-nopolne izdelke in usnje. Zamenjavo blaga za živila so sedaj na Hrvaškem že razširili ter bodo sedaj posamezna in-dustrijska podjetja oddajala podedelju svoje izdelke za zameno za živila za svo-je uslužbenke in delavce.

Naznanila ljubljanskih prireditev

Dramsko gledališče

Nedelja, 20. februarja, ob 16: »Namišljeni bolniki«. Izven. Cena od 24 lir navzdol. Ponedeljek, 21. februarja: Zaprti. Torek, 22. februarja, ob 16: »Slaba vest«. Premiera. Red Prvi.

Operno gledališče

Nedelja, 20. februarja, ob 16: »Melodije srca«. Izven. Cena od 36 lir navzdol. Debut mezzosopranskega gđ. Dragice Zadnikove. Torek, 22. februarja, ob 16: »Melodije srca«. Izven. Cena od 40 lir navzdol.

Francišanski oder

Nedelja, 20. februarja, ob 16: »Usodno ja-bolko«. Cena od 10 lir navzdol.

Oddajniška skupina »Jadranske primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 20. februar:
8 Vesela glasba za nedeljsko jutro: vmes: 8.30 Poročila v slovenščini — 9 Orgel-sko glasbo izvajal prof. Venceslav Snoj — 9.15 Nedeljsko razmišljanje, govori p. Kri-zostom Sekovanič — 9.30 Slovenska glasba — 10 Poročila v nemščini — 11.30 Slovenska ljudska oddaja — 12 Koncert za odlič (ali prenos koncerta na prostem godbe SS) — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Nemški ljudski koncert — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Pozdrave iz domovine izvajal sodelovanjem komornega zboru ra-

dijski orkester pod vodstvom D. M. Sijanca — 16 Tovariši, posluh! — 17 Poročila v nem-ščini in slovenščini — 17.15 Popolninski koncert — 17.45 15 minut za delatane, inž. Janežič Franc; Zilmsko zatiranje sadnih škodljivcev — 18 Filharmonični koncert — 19 Večerni koncert — 19.30 Poročila v slo-venščini, pregled sporeda — 19.45 Glasbena medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Veliki koncert vedre glasbe — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Nekaj napevov za la-hko noč.

Dnevni spored za 21. februar:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav: vmes ob 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Koračnica, pregled sporeda, nato koračnica — 12 Opol-danski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert za odlič iz-vajal radijski orkester pod vodstvom diri-genta D. M. Sijanca — 14 Poročila v nem-ščini — 14.10 Vsaemu nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini, pregled sporeda — 17.15 Pisana paša — zabava bo vaša — 18.45 »Segave besede«, Kunčič Mirko: Iz tri-glavskih pripovedk bere Fran Lipah — 19 Narodna polja fantje na vasi — 19.30 Poro-čila v slovenščini, napoved sporeda — 19.45 Glasbena medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Dasi znano ni zelo, gotovo zanimivo bo — 21 Ljubene bo nekoj gost — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Nekaj napevov za lahko noč.

Invazije v raznih zgodovinskih časih

Od kar se človeštvo vojskuje, je od-ločena bitka velikih narodov potekala tako, da so se hkrati v bitkami na su-hem vršile tudi bitke na morju. V ste-mrem veku vidimo to obliko vojskovanja, ki se strokovno imenuje »kombinirano podjetje« ali »invazija« najbolj izrazito v vojnah Perzijscev proti Grkom in v borbah Rima za Kartagino.

Če so si tri invazije, ki sta z nima perzijska kralja Darij in Kserkses vdrla čez Helespont v Grčijo, slednjič končale s perzijskim porazom v pomorski bitki pri Salamis (480 pred Kr. r.), se mo-rjavci Grki glede na to v prvi vrsti za-hvaliti velikemu duhu Temistokleja, ki je se pravočasno spoznal, da se brez izdatne pomorske sile ne bo dal pre-pričiti vdor od vzhoda. S porazom per-zijske brodovja pri Salamis in s po-vratkom perzijske pehote je nastala svetovnozgodovinska odločitev. Tako je bil namreč »Orient« navezan le na Azijo in s tem je postala cvetoča grška kul-tura Evrope v prid.

Zveza mornarice in kopnozemske vojske

Prav tako je jasno pokazala zgodo-vina 118 let trajajočih punskih vojn, da morejo biti pomorske bitke le tedaj uspešne, če je poleg kopnozemskih sil na razpolago tudi izurjena mornarica, ki more prevažati čete in njih opremo var-no čez morje. Hanibalov pohod skozi Španijo, Francijo in čez Alpe si moremo pojasniti le tako, da Kartagina ni imela tako močne mornarice, ki bi bila mogla kljubovati rimskemu brodovju. Veliki Punijec se je slednjič ugonobil s tem, ker kramarske duše v Kartagini niso na morju zadostno podpirale svojega naj-večjega junaka, Kartagina ni mogla brez močnega brodovja premagati Rima. Rim pa je razpolagal z veliko pomorsko silo, svoje armade je lahko brez škode s strani Kartaginčev prevažal v Afriko in je tako izlahka uničil to, nekoč tako ponosno prestolnico vzhodnega Sredo-zemškega morja. S tem se je začela za Rim nova zgodovinska doba: rimska država je postala svetovna velesila.

V punskih vojnah je nastala pri Rim-ljanih nekakšna bojna ladja velikanka: to so bile velike ladje s 375 možmi po-sadke in s 5 vrstami veslačev; vrste so bile druga nad drugo. Sicer pa so bili Rimljani glede na pomen mornarice na slabšem kot njihovi nasprotniki. To po-manjkljivost pa so izboljšali tako, da so svojo največjo moč, svoje preizkušene legionarje uporabljali tudi v pomorskih bitkah. Iznašli so posebne napadalne mostove, ki so omogočili oboroženim vojakom priti na sovražnikove ladje in se ondi boriti s sovražnikovimi mornari-skimi četami. Tak most je sličil težke-mu pridvignemu mostu, ki je imel želez-ne kavlje. Most so spustili na sovražni-kovo ladjo, s kavlji se je zagrizla vanjo in legionarji so šli nanjo. S to novostjo so Rimljani izvajali svoje prve pomor-ske zmage nad Kartaginčji.

Bitka pri Lepantu — strateško neizrabljena

Lep zgled za to, kako celo zmo-govito začete invazije malo zaležejo, če niso strateško izrabljene, pa je bitka pri Lepantu v Korintskem zalivu leta 1571. Tu je don Juan d'Austria, sin ce-sarja Karla V. in Barbare Blomberg, ta-ko do dna porazil Turke, da je 35.000 Turkov utonilo v morju. Vendar je ostala ta zmagà, ki jo je vsa Evropa silno proslavljala, brez strateške koristi. Zavezniki med seboj niso bili edini. Be-nečani, ki jim je bilo le za trgovino, so s Turki sklenili poseben mir. Turki so mogli spet zavzeti Tunis, tako da tista velika zmagà ni obrodila nobenega sadu. Sicer pa je bila bitka pri Lepantu po-slednja bitka z galejami in je dokončala tudi samostojno vlogo Sredozemškega morja.

Kakšne invazije ne smejo biti

Napad španske armade na Anglijo l. 1588, pa je zgled za to, kakšne inva-zije ne smejo biti. Tu je bilo uničeno špansko brodovje, ne da bi doseglo svoj smoter — da bi bile resno napadene 17.000 mož močne čete, ki so bile pri-pravljene v Flandriji. Španski vrhovni poveljnik vojvoda Medina-Sidonija je prejel od kralja Filipa II. čudno povelje, da se naj bori le tedaj, če bo napaden.

Ta napaka, ki krši poveljna pravila sleherne pomorske vojne, se je bridko maščevala. Medina-Sidonija je zamudil izredno ugodno priliko, da ni z vso silo zgrabil sovražnika admirala Howarda, ko je bil še v pristanišču, in je tako kas-neje izgubil svoje brodovje, ker so bili Angleži topniško in mornariško močnej-si kot on. Španec je tozadevno poročal svojemu kralju: »Angleži so se bojevali s težkim topništvom, a mi z mušketa-mi in arkebuzami iz najbližje razdalje.«

Napaka Napoleonovega bojevanja

Napoleon je nekoč dejal: Dajte mi za en dan vladno nad Rokavskim preli-vom, pa bo Anglija klečala pred menoj. To naziranje je tem manj razumljivo, ker je veliki Korzičan o priliki svojih napadov na Egipt na svoji koži poskusil kaj se pravi voditi čezmorske boje, ne da bi bilo zagotovljeno pošiljanje čet za njim. Sicer mu je bilo l. 1798 pri nje-

govem pohodu v Afriko uspelo, da se je izognil ob pristaniku bitki za pomorsko nadoblast, ki bi jo bil najbrž izgubil, tako da je utegnil izkrcati svojo ek-spe-dicijsko armado, a ko je v bitki pri Abukirju admiral Nelson pobil francosko brodovje, je bila zapечатena tudi usoda izkrcane francoske armade, ki se je morala l. 1801 brezpogojno vdati.

Da bi Anglijo prisilil na kolena, je Napoleon ukazal zbrati 130.000 mož v različnih lukah na obali Rolavskega preliva. Za prevoz čez preliv je bilo pri-pravljenih 2300 čolnov s topovi. Z mornariškega gledišča je bila naravnost blazna zamisel, da bi se mogla velika vojska v odprtih veslaških čolnih pre-peljati čez preliv, kjer je morje nemirno in kjer so tudi vremenske nepravilne. Vas ta načrt je propadel. Z bitko pri Trafalgarju, dne 21. oktobra l. 1805, so si Angleži z Nelsonom priborili tako zmago, da jim je bila za dolgo dobo za-gotovljena brezpogojna nadvlada na morju. (Neues Wiener Tagblatt.)

Nekaj novega o dresuri čebel

Beseda »dresura«, ki jo strokovnjaki pri tem uporabljajo, ni povsem točna, saj ne gre za to, da bi čebele česa naučili, česar že same po sebi ne bi znale. Na-sprotno se z njimi ravna po edino pravi-lnem načelu sleherne »dresure«, da jim damo živeti po svoje, vendar jim doda-jajo posebne smeri, ki najbolj ustrezajo človeku.

Težko je čebele opazovati in zve-deti kaj iz njihovega življenja, saj jim poteka življenje večidel v teminah pa-nja. In tako je povsem razumljivo, da so šele v polednjih dvajsetih letih dognali, da se te živalce pri svojih poletih za hrano ne ravnajo kar tako na slepo, ampak da imajo sredstva, da se morejo druga z drugo sporazumevati o največjih in najslabših najdiščih prehrane. Če je, na primer, kakšna čebela odkrila živeč, ki se ji zazdi posebno izdaten in slasten, tedaj razodene to, čim se vrne v panj, svojim tovarišicam s posebnimi, močni-mi kretnjami, ki jih čebelarji naziva-jo »krogoteč« (ringaraja). Voni rastline, ki jo je bila čebela pravkar obiskala, in ki se leži na njej, razodene drugim čebelam, katero rastlino naj obiščejo, ko poletijo iz panja. Truplo čebele je tako ustvar-jeno, da ostane vone na njem izredno dolgo, delj ko na kovinah, steklu, por-celanu, stekleni volni in na papirju. Le na posebnih vrstah vate in filtrirnega papirja se drži vonj delj časa ko na če-belah. Zatorej čebelar v panju ni težko dognati pri plesu čebel, s kakšne cvet-ice je pravkar priletela domov. Saj se je duh cvetice drži še celo uro, kot-so dognali tozadevni poskusi.

Iz tega pa sledi za človeka prijetna možnost, da naravnava polet čebel na posebne rastline, ker bo zaradi njih imel boljši in izdatnejši med. Le to je treba dognati, pri katerih rastlinah se da takšno ravnanje uporabljati, za koli-ko bi bili donosi večji in s kakšno teh-niko bi čebele najbolje opozorili na rast-lino, ki naj poleti nanjo. Ali naj bi dali čebelar dehtečo sladkorno raztopino kot vabo pred panj ali v panj? Kje so meje tega načina? Zlasti spomladi je privla-čno nekaterih cvetočih rastlin za čebe-le tako velika, da se celo za vabo zgo-ščene sladkorne raztopine ne zmenijo.

Stalni poskusi, ki so jih tozadevno izvajali v Nemčiji, so pokazali zanimivo dejstvo, da je mogoče dati ustrezajočo vabo tudi v panju. A učinek sleherne di-šave je treba še posebej preskusiti. Vprašanje, ali je moč s polaganjem cvetja v

sladkorno vodo napraviti cvetni izcedek, ki bi vplival na vonj čebel kot vonj cvetja, je treba ob slučaja do slučaja razrešiti. To se posreči pri lahovem cvetju, pri gorčici pa spet ne. Lahko pa tudi kroknik za sladkorno vabo kar pre-prosto obdamo s cvetjem, a je treba po-tem skozi žično mrežo poskrbeti, da čebe-le ne odnašajo cvetja proč. Pri rdeči detelji se je na ta način povečal oblet za 22 krat, pri glugu pa za 12 krat. Tudi jakost dela in dolgotrajnost časa čebel se da umetno zvišati, vendar se večkrat toliko slavnost marljivost čebel ne da še bolj povečati. Pri nedisečih rastlinah je prav tako moči doseči oblet, če dodamo vabi parum in če tiste rast-line z isto dišavo napramo. Kateri čas bi bil za prehrano najbolj ugoden in kakšen način bi pri tem najbolj učinkoval, je treba še preskusiti. Res pa je, da so po tem načinu dosegli mnogo večje množine medu. (Völk. Beobachter.)

Dve primerni obleki za službo

I. skica: Preprosta obleka iz volnenega blaga, primerna zlasti za službo. Učinkovite so zlasti gube, zaključene z vzennimi »muhami«. Velik ovratnik ima dovolj globok izrez, da gre glava skozi.

II. skica: Spomladanska obleka, ki jo lahko nosimo ob vsakem dnevnem času. Edini, a značilni okras je širok pisan pas in gube, ki teko po životu podolgem, na krilu pa je med gube skrit žep.

Križanka št. 125

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16						17				18				
19	20				21		22		23		24		25	
26		27			28	29	30			31	32		33	34
35				36									37	
38							40	41		42		43		
44		45			46	47				48	49	50	51	52
53	54					55	56		57		58			59
60							61			62				

Vodoravno: 1. reva, 7. del voza, 10. pletena posoda, 16. ožebina, 17. jezna (hrv.), 18. vojaški oddelek, 19. dalje, 21. obmeina vojaška koč, 24. tibetanski duhovnik, 26. obrtnik, 30. osebn. zaimek, 31. gnusen, 33. medmet, 36. priimek slovenskega pesnika, 37. osebn. zaimek, 38. ampak, 40. rimski pozdrav, 42. predsednik čilske republike (1927—1931), 44. glav-na mišica človeškega telesa, 46. znojenje, 50. pleme (tujka), 53. misel (tujka), 55. kraj na Gorenjskem, 53. rutica, 60. pri-roda, 61. steroslovanski bog ogojčica, 62. ameriška država.

Navpično: 1. lesena posoda, 2. pred-log, 3. ples pod lipo (v koroškem na-rečju), 4. okrogel, 5. takšen, 6. mesto v severni Italiji, 7. medmet, 8. špansko moško ime, 9. latinski veznik, 10. klica, 11. ruska reka, 12. vesela domisljica, 13. žensko ime, 14. kvarčinski izraz, 15. pred-ujem, 20. madžarski skladatelj operet, 22. nosi rogove, 23. zavarovan, 25. egiptov-ski kralj l. 3300 pred Kr., 25. Noetov sin, 27. darilo, 28. predjudij, 29. stvar, 31. del glave (imnož), 32. gesta, 33. vrednostni papir, 34. predlog & tožilnikom, 39. del drevesa, 41. pokriva oko pri spanju, 43.

svetopisemska oseba, 44. družinski član, 45. planina v Srbiji, 46. okrasni ptič, 47. osebn. zaimek, 48. solzenje, 49. doba, 51. arabsko oblačilo, 52. srbsko moško ime, 54. pritrilnica, 56. okrajsan veznik, 57. krtica za lastnoročno, 59. italijanski veznik.

Rešitev Križanke št. 125

Vodoravno: 1. sreba, 5. vodja, 10. sploh, 15. lise, 16. bakrena, 17. redi, 19. selo, 21. tnalno, 22. Meža, 24. Ak, 26. ječa, 28. aga, 29. mati, 30. le, 31. mrzi, 33. krona, 36. reven, 38. skavt, 39. truma, 40. tkana, 41. oa, 42. peki, 43. sla, 45. Tile, 47. ar. 48. gazi, 49. krava, 51. nora, 53. lord, 54. Pregeli, 55. sani, 57. asket, 58. ima ta 59. strog.

Navpično: 1. sl., 2. ris, 3. drago, 4. »Be-le zvezde«, 5. vat, 6. okna, 7. Eneja, 8. Jela, 9. ano, 11. preteklost, 12. le, 13. oda, 14. hi, 18. Samson, 20. očitki, 22. Martin, 23. Lenart, 25. Krka, 27. akti, 29. Maat, 30. Lena, 32. an, 34. r. 35. nm, 37. va, 42. park, 43. Srem, 44. avet, 46. erar, 48. go, 49. kri, 50. Ala, 52. ano, 53. la, 56. lg.

